

Nr 5. 2021

DANMARKS BIBLIOTEKER

SØNDERBORG: KULTURENS VÆRDI I EN CORONATID

Dansk Kulturliv: DB i ny Alliance • Adfærd under pandemien
Ny kulturpolitik: Ellen Trane Nørby & Stephan Kleinschmidt
Bache & Bomholt anmeldes • Klimafolkemødet i Middelfart
Leder: Rammen om den demokratiske samtale er udfordret

DANMARKS
BIBLIOTEKSFORENING

Forside: Multikulturhuset Sønderborg (åbnet nov. 2017), en del af Frank Gehry's havnemiljø, dannede rammen om DB Kulturkonference 2021.

Foto: Palle Peter Skov.

Danmarks Biblioteker

Et biblioteks- og kulturmagasinet
25 årg., nr. 5. 15. oktober 2021

Udgiver/Adresse

Danmarks Biblioteksforening
Farvergade 27D
DK-1463 København K
Telefon: 33 25 09 35
e-mail: db@db.dk
www.db.dk

Redaktør

Hellen Niegaard (hn@db.dk), ansvarsh.

Kommende numre af Danmarks Biblioteker

Nr. 6. 10. december 2021

NB: Pga. Post Nords omdelingsterminer kan DB ikke garantere, at den trykte udgave leveres i overensstemmelse med DBs udgivelsesplan.

E-magasin

Det nye nummer findes fra udgivelsesdagen på forsiden af www.db.dk.

Tidligere numre og artikler

Se www.db.dk/bladarkiv

Abonnementspris

For medlemmer kr. 300,-
For ikke-medlemmer kr. 650,-
Studerende ved Danmarks Biblioteksskole kr. 60,-

Annoncer

Formater og priser:
www.db.dk/danmarksbiblioteker

Grafisk produktion

Stæhr Grafisk

Tryk

Kailow Graphic A/S
Denne tryksag er produceret under standarderne:
DS 49001 CSR – ISO 14001. Miljø - ISO 9001.
Kvalitet - OHSAS 18001 Arbejdsmiljø

Oplag

Distribueret 1.430 + 670 til anden uddeling
ifølge Dansk Oplagskontrol
ISSN nr.: 1397-1026

Gengivelse af artikler tilladt
med kildeangivelse.

Danmarks Biblioteksforenings Forretningsudvalg

Steen Bording Andersen (A) Aarhus, formand,
Evan Lynnerup (V), politisk næstformand, Jakob
Lærkes, bibliotekschef Gladsaxe og faglig næst-
formand.
Paw Østergaard Jensen (A) Albertslund, Mads
Duedahl (V) Aalborg, Inge Dinis (A) Ikast-Brande,
Kim Valentin (V) Gribskov, Thomas Angermann,
leder af Centralbiblioteket, Gentofte, Lars Bor-
næs, bibliotekschef Silkeborg, og Annette W.
Godt, bibliotekschef Allerød.

LEDER

RAMMEN OM DEN DEMOKRATISKE SAMTALE ER UDFORDRET

Af Steen Bording Andersen (A), formand for Danmarks Biblioteksforening

Vi oplever konstant debat om, hvordan de sociale medier, digitalisering, en hård tone i debatten og markante ændringer i vores medieforbrug og medievaner udfordrer den demokratiske samtale.

Ingen tvivl om at demokratiet er udfordret på mange fronter – og her skal vi vise biblioteket rolle og styrke.

Bibliotekets kerneopgave er at understøtte demokratiet!

Det gør biblioteket ved først og fremmest at skabe fri og lige adgang til alle slags informationer, men også ved at skabe debat og være rammen om den demokratiske samtale.

I Danmarks Biblioteksforening er vi glade for, at man på 35 biblioteker på samme dag gennemfører det, vi har valgt at kalde *Danmarks Største Vælgermøde*, hvis koncept netop er at skabe lokal debat som startskuddet til kommunevalget den 16. november – som en form for samtidig og fælles national ramme og optakt.

MEN vi får desværre også tilbagemeldinger på, at det i nogle kommuner ikke kan lade sig gøre. Nogle steder fordi man lokalt mener, at det ikke er bibliotekets rolle, eller at man ikke må eller ikke kan, fordi biblioteket er afstemningssted for brevstemmer.

Det må og skal ikke stoppe bibliotekets rolle i at understøtte demokratiet og skabe debat om det. Hvis der er brevafstemning i samme rum, så kan man suspendere valget, mens der er vælgermøder, som man har gjort flere steder. Og hvis der lokalt kommer meldinger på, at det ikke er bibliotekets rolle, så skal vi sammen kæmpe for at vise og understrege, at det er bibliotekets rolle at skabe debat om samfundets udvikling som et led i den folkeoplysende side af biblioteksopgaven.

Det understreger behovet for en ny bibliotekslov, hvor vi helt specifikt får lovgivet om, at det er bibliotekernes opgave at understøtte demokratiet ikke kun ved at skabe adgang til information og viden, men også ved at forpligte biblioteket til at skabe debat i lighed med den norske bibliotekslovgivning.

Vi sætter fokus på bibliotekets demokratiske rolle i Danmarks Biblioteksuge 43, som har overskriften "Demokratiet kalder", og som ud over at være *Danmarks Største Vælgermøde* også vil være startskuddet på *Børnevalget*, valg af årets favorit blandt børnelitteraturens figurer, desuden på kampagnen "#TørDuTalePænt" – hvor vi sammen med DUF (Dansk Ungdoms Fællesråd) vil sætte fokus på vores ansvar for tonen i debatten, f.eks. på de sociale medier, sådan at vi alle sammen tør deltage i debatten uden at frygte for konsekvenserne.

Det handler alt sammen om at understøtte demokratiet og få flere til at deltage. Demokrati er for os danskere en livsform, men ikke en selvfølge for alle, men noget vi hver dag skal holde i hævd ved at deltage.

INDHOLD

Ane Halsboe-Jørgensen (A) er siden sidste nummer rykket til kulturministerkontoret i Nybrogade og Danmarks Biblioteksforening har indgået en alliance med fem andre kulturorganisationer i Dansk Kulturliv.

Multikulturhuset i Sønderborg har haft besøg af 150 politikere, biblioteks- og forvaltningsfolk som ramme om DB Kulturkonference 2021 "Kulturens Værdi" og optakt til KV21. Hvad tager vi med os ind i næste valgperiode fra corona-tiden? Sønderborg-træffet peger på både stærk læring om kulturens og bibliotekers betydning, krisehåndtering, bymidter og fælles byrum og meget mere. Læs om bl.a. HOPE-projektet og ny byudvikling og om indspark til en ny national kulturpolitik fra Ellen Trane Nørby (V) og Stephan Kleinschmidt, Sydslesvigsk Parti.

Kulturministeriet er fyldt 60 år, tillykke. Genbesøg Bomholt og tjek, hvad Michel Steen-Hansen tror, Bomholt ville fokusere på i dag. Se ministerkavalkaden og læs Thorhauges dobbeltanmeldelse af 'Bache og Bomholt'.

God læselyst og på gensyn på Bogforum 5. – 7. november!

Hellen Niegaard

- 2 Leder
- 4 Strategisk Folkebiblioteksmøde 2021
- 5 Nyhedsklip
 - Ny kulturminister
 - Gentænk velfærdssamfundets design
 - Demokratiet kalder #TørDuTalePænt
 - Kulturens Analyseinstitut
- 6 Ny alliance mellem kulturens brancheorganisationer
- 8 DB KULTURKONFERENCE 2021 KULTURENS VÆRDI
Borgerne ændrer adfærd, hvad skal vi satse på?
- 10 Seks forslag med lokalpolitisk betydning til en ny dansk kulturpolitik:

Ellen Trane Nørby: Frihed, fællesskab, foreningsliv og sammenhængskraft
- 11 Stephan Kleinschmidt: Kulturpolitikken – en ramme om det gode liv i kommunerne
- 12 Adfærd under pandemien
Michael Bang Petersen. HOPE-projektet
- 14 Nye Bymidter. Hvordan vil covid-19 ændre fremtidens fælles byrum og mødesteder?
Birgitte Bundesen Svarre. Gehl Architects
- 15 Synspunkter og debat
- 17 [Set fra Min stol]
Udnyt folkebibliotekernes potentialer
Winnie Foldager
- 18 Genbesøg Bomholt!
Michel Steen-Hansen
- 20 Kulturpolitikens udvikling i Danmark
To boganmeldelser, Jens Thorhauge
- 23 Kulturministre gennem 60 år
- 24 Nyt fra Eblida og IFLA:

Copyright er EBLIDA's hjerte
Andrew Cranfield

We are IFLA
Kirsten Boelt
- 25 Fra 20 trends til fem prioriteringer:
"Libraries Building a Sustainable Future"

Kultur nationalt og lokalt set af politikere og to unge i Sønderborg ... 10

Hvorfor et kulturministerium? Genbesøg Bomholt ... 18

#barelæse – litteratursamtaler på Instagram ... 30

- 26 Vi vil være med i den grønne omstilling
Camilla Pipaluk Skovgaard og
Kira Gilling Hansen
- 28 Digital transformation i fokus på DFFU Årsmøde 2021
Lotte Hviid Dhyrbye
- 30 Læsekampagnen #barelæse indtager Instagram
Sidsel Overby Hartlev

STRATEGISK FOLKEBIBLIOTEKSMØDE 2021

Som noget nyt inviterer Centralbibliotekerne til Strategisk Folkebiblioteksmøde den 4. og 5. november i Vingsted Centret ved Vejle.

Mødet vil være tilbagevendende og hvert år fokusere på et tema med relevans for sektoren og det tværgående bibliotekssamarbejde.

Bibliotekernes Digitale Strategilandskab

Årets tema handler om digitalisering i et fagligt strategisk perspektiv. Vi skal sammen blive inspireret og rykke os – både af oplæg og af gode samtaler med kolleger. Digitalisering er jo på mange måder en gammel travet, men kun hvis man ser digitalisering som noget, der kun starter i den analoge verden for at ende i den digitale. Bibliotekerne gør sig allerede i dag bemærket på mange digitale arenaer, og vi har arbejdet digitalt i snart rigtig mange år.

I Vingsted sættes denne gang fokus på, hvordan folkebibliotekerne og hovedaktørerne på biblioteksområdet sammen kan understøtte den strategiske udvikling og det strategiske samarbejde på det digitale område. En stærk bibliotekssektor med samarbejdende fællesskaber og kollektiv handlekraft er afgørende for at opnå velfungerende og bæredygtige biblioteksløsninger for borgerne. Mange steder arbejder man med at opnå dette ved at lægge strategier, udarbejde udviklingsplaner, skabe nye retninger, etablere samarbejde, forbedre infrastrukturer og udvikle nye produkter og indsatser. Ikke mindst på det digitale område affødt af de seneste års digitalisering og aktuelt afledt af behov for nye digitale løsninger som følge af covid-19. Det digitale bibliotekslandskab er med andre ord i heftig udvikling. Men er også blevet mere broget, derfor kan det undertiden være svært at danne sig overblik.

På mødet i år vil vi derfor diskutere digitaliseringens strategiske og videre potentiale for folkebiblioteket. Vi gør det ved at hæve

os over de mange strategier på området for at skabe et nødvendigt overblik og facilitere den nødvendige "samtale" mellem strategierne.

Det Digitale Folkebibliotek (DDF) og centralbibliotekerne er begge på trapperne med nye analyser og strategier for den digitale fremtid. Det er oplagt, at vi – når vi mødes – diskuterer de nye strategiske elementer i forhold til andre aktørers strategier som for eksempel Kombit og Det Kgl. Bibliotek. Vi skal sammen se på, hvilke veje vi kan gå med strategikortet, men også starte den vigtige samtale om, hvordan vi selv bidrager.

Debatten tager udgangspunkt i en kortlægning, som skal give os fælles overblik over strategier, infrastruktur og produkter fra centrale parter, bl.a. Det Digitale Folkebibliotek, Det Kgl. Bibliotek, Bibliotekernes Data og IT samt Centralbibliotekernes digitale materialeoverbygning. Herefter sætter vi bl.a. fokus på, hvordan vi kan gribe det nationale fælles an og omsætte det lokalt.

Målet er at skabe en fælles ramme for at drøfte, perspektivere og prioritere digitaliseringens strategiske og reelle muligheder og deraf tegne et billede af strategilandskabet, der anviser værdifulde veje til godt samarbejde og gode løsninger – nu og i fremtiden.

■ Vær med til at drøfte digitaliseringens strategiske potentiale for folkebiblioteket og til at deltage i samtaler om morgendagens digitale biblioteker – tilmelding på centralbibliotek.dk.

■ **THOMAS ANGERMANN**
Leder af Centralbiblioteket, Gentofte

[NYHEDSKLIP...]

■ **Demokratietkalder#TørDuTalePænt.** Internettet glemmer ikke. Det du skriver i dag, står der også om 5, 10 og måske 50 år. Ny landskampagne fra Danmarks Biblioteksforening og Dansk Ungdoms Fællesråd (DUF) opfordrer til en ordentlig tone på nettet, sådan at folk tør deltage i samtundsdebatten på de sociale medier uden bekymring for at blive tilsvinet af andre på nettets fælles fora. Kampagnen lanceres i bibliotekernes demokratiuge 43 som optakt til kommunalvalget 16. november. Kampagnen stikker ikke noget under sto-

len, når det gælder krasse udtryk, og omfatter bl.a. en *Guide til dit personlige ansvar i onlinedebatten*. Den er planlagt som starten på et længere aktivitetsforløb, noget DB i samarbejde med DUF vil fortsætte og videreudvikle i 2022.

■ **Kulturministeriet udbetalte** 12,7 mia. kroner til kulturelle formål i 2020. Det svarer til ca. 2.170 kroner pr. indbygger og er en samlet stigning på 2,7 mia. eller 27% i forhold til 2019. Stigningen beror især på udbetalinger af hjælpepakker som følge af covid-19 samt voksende udbetalinger vedr. mediestøtte grundet overflytning af området til Finansloven som følge af afskaffelsen af medielicensen. Udbetalingerne til DR steg med 0,9 mia. i forhold til sidste år og hjælpepakkerne udgjorde 1,2 mia. oplyser Danmarks Statistik den 7. oktober.

■ **Gentænk måden, velfærdssamfundet er designet på i dag.** Mens vi venter på Reformkommissionens næste udspil, har Tænk tanken Mandag Morgen og 200 ledere og andre i 4-byerne, København, Aarhus, Odense og Aalborg Kommuner, strikket 60 forslag sammen, som bidrag til at knække det, som regeringen har kaldt årtiers udfordringer. Bl.a. en idé om en personlig uddannelseskonto for at sikre livs-

lang læring og udvikling. Samt forenkling af voksen- og uddannelsessystemet plus skrotning af taxameterordningen. Kommissionens egne udspil til løsning af velfærdssamfundets aktuelle udfordringer forventes afsluttede i løbet af 2022. Se de 60 forslag på kortlink.dk/2deyf

■ **Hjørnekontoret i kulturministeriet** har fået ny beboer. Efter to corona-prægede år på posten er Joy Mogensen efter eget valg blevet afløst.

Ane Halsboe-Jørgensen har tidligere været uddannelses- og forskningsminister i regeringen Mette Frederiksen og har været medlem af Folketinget i to år før hun kom i Folketinget.

Medieforhandlinger og situationen vedrørende tech-giganterne bliver blandt ministerens første store udfordringer. En ny kulturpolitik kan blive en anden.

Danmarks Biblioteksforening ser frem til samarbejdet.

af Steen Brogaard

Kulturens Analyseinstitut

- en fælles opgave for dansk kulturliv

Kulturens Analyseinstitut er en fælles opgave for dansk kulturliv bredt og for den nye alliance Dansk Kulturliv, og det skal udvikles sammen MED kulturlivet og ikke kun FOR kulturlivet var essensen af mit oplæg den 7. oktober, hvor Dansk Erhverv og KL havde indbudt til møde om skabelsen af en fælles analyseenhed.

Selvom vi i bibliotekssektoren nok er den kultursektor, der har de fleste data og statistikker, så er det naturligt ikke bare at lade sig nøjes med de kendte statistikker. De fortæller jo kun om hvad folk har brugt af bibliotekernes services. Vi har brug for at kunne analysere tallene og lave undersøgelser af brugerne og samfundets behov.

Det var årsagen til, at vi i Danmarks Biblioteksforening sammen med flere andre tog initiativ til *Tænk tanken Fremtidens Biblioteker* for syv år siden og det er årsagen til, at man sidste år skabte *Applaus*, hvis udgangspunkt er at skabe publikumsudvikling, ligesom det også er årsagen til at kulturministeriet er i gang med at skabe et "Kontor for Analyse og Kul-

turøkonomi". Alt sammen et vigtigt grundlag for den overbygning, der kan skabes med et nationalt videnscenter, og som vil kunne samle kulturlivets mange analyser - og som man derfor kan kalde Kulturens Analyseinstitut.

Selvfølgelig skal vi skabe viden og analyser også inden for Dansk Kulturliv (omtalt side 6), men det er vigtigt et analyseinstitut skabes sammen med alle kulturens aktører og brancheforeninger og fremfor alt, at det sker ved at involvere borgere, brugere, gæster og publikummer. På den måde kan vi bedst muligt udvikle kulturen sådan, at flere får mere kultur og man ikke kun får skabt et nyt politisk prioriteringsredskab.

■ I alliancen Dansk Kulturliv er der bred opbakning til at skabe et Kulturens Analyseinstitut og vilje til at bidrage til et nationalt videnscenter, som skabes sammen med alle kulturaktørerne og ikke mindst med alle de nuværende og kommende brugere.

■ MICHEL STEEN-HANSEN

Dansk Kulturliv:

NY ALLIANCE MELLEM KULTURENS BRANCHEORGANISATIONER

Foto: Pixabay

Foto: Ballerup Bibliotek Fotograf Mikal Schibler

Dansk Kulturliv er seks aktører i dansk kulturliv, der går sammen i ny forening for at være kulturens stemme.

Alliancen skal styrke kulturens stemme politisk og bane vejen for, at flere danskere mødes om fællesskabsskabende kulturoplevelser.

Foto: Pixabay

■ **Dansk Kulturliv repræsenterer samlet set mere end 1.000 kulturinstitutioner i Danmark – fra de allerstørste til de mindste og på tværs af hele landet og kunstens mangfoldighed.**

■ **Mere end 60 millioner publikummer og gæster benytter hvert år de repræsenterede branchers tilbud.**

■ **De seks er: DKK - Danske Koncert- og Kulturhuse, Danmarks Biblioteksforening, DEOO - Danske Ensembler, Orkestre og Operainstitutioner, Dansk Teater, Dansk Live og Organisationen Danske Museer.**

Fælles politisk arbejde

Dansk Kulturliv skal sikre en stærkere repræsentation af kulturlivets interesser. Coronakrisen har understreget behovet for en samlet kulturpolitisk stemme i dialogen med beslutningstagerne, der kan bidrage med viden og løsninger på kulturlivets fælles udfordringer.

Nedlukning og skrappe restriktioner har øget bevidstheden om kulturens centrale rolle i samfundet. En bevidsthed, som Dansk Kulturliv tager afsæt i ved at arbejde for, at alle danskere kan opleve kulturen og få gavn af den sammenhængskraft, kulturen skaber.

Et alsidigt samarbejde

Den nye forenings store force i dialogen med beslutningstagerne er blandt andet medlemmernes indbyrdes forskellighed. Den skaber naturligt en nuanceret tilgang til de udfordringer, kulturbranchen er fælles om. Formand for Danmarks Biblioteksforening, Steen Bording Andersen (A), siger om Dansk Kulturliv: “Både som politiker og specielt som formand for bibliotekernes brancheorganisation synes jeg, det er utroligt vigtigt at udvikle kulturlivet på tværs af alle brancher – fordi det er vigtigt for alle i Danmark at kunne opleve og deltage i kulturlivet. Det handler om meget mere end blot at opleve kultur. Det handler også om, hvordan vi skal udvikle hele vores samfund og give alle menne-

sker lyst til at deltage i demokratiet. Det understøtter vi bedst ved at skabe en fælles stemme for kulturen, så vi sammen kan understrege dens betydning.”

Om Dansk Kulturliv siger kulturminister, Ane Halsboe-Jørgensen (A): “Der er behov for et stærkt kulturliv, der sammen kan bidrage med gode svar på, hvad der skal til for, at kunsten og kulturen kan trives og udvikles. Det er spændende, at der nu kommer en organisation, der har som ambition at samle kulturlivet. Jeg ser frem til samarbejdet med Dansk Kulturliv.”

Innovationshub

Coronakrisen har ramt dansk kultur- og idrætsliv særligt hårdt. Derfor går den nydannede alliance sammen med DIF og DGI. Det sker med oprettelsen af ‘Kulturens og Idrættens Innovationshub’. Initiativet skal indsamle gode og dårlige erfaringer fra coronakrisen med forventningen om, at et større samarbejde på tværs vil skabe nye løsninger og anbefalinger, der kan styrke brancherne.

Målet er at samle viden om de nye formater, innovative deltagelsesformer, brug af data, nye forretningsmodeller og digitale løsninger, der er opstået under corona-nedlukningen og ad den vej styrke både kultur og idræt. Innovationshub er støttet med midler fra Kulturministeriets Genstartsteam, og ledes af en tværgående styregruppe bestående af tre repræsentanter fra idrættens organisationer (DIF og DGI) samt tre repræsentanter fra Dansk Kulturliv.

■ Organisationerne bag Dansk Kulturliv ser frem til samarbejdet med både kulturministeren og andre aktører på kunst- og kulturområdet over hele Danmark og på alle politiske niveauer – og ikke mindst blandt alle landets kulturinstitutioner og -virksomheder.

/MHL/HN

NØGLETAL:

- I 2019 var der mere end 27.000 personer beskæftiget indenfor teater, musik, kunst, biblioteker og museer i Danmark (Danmarks Statistik).
- I 2017 havde den samlede produktion indenfor teater, musik, kunst, biblioteker og museer en værdi på 26 mia. kr. (Danmarks Statistik).
- Kulturbarometeret – som Dansk Kulturliv udarbejder sammen med Applaus og Rambøll – måler løbende på danskeres kulturvaner under pandemien. Seneste måling fra august 2021 viser blandt andet, at 8 ud af 10 borgere forventer at være publikum til en kulturoplevelse den kommende måned.

Foto: moesgaardmuseum.dk

Foto: Pixabay

Sammen igen – på
DB Kulturkonferencen
i Multikulturhuset.
Fotos fra mødet:
Palle Peter Skov

KULTURENS VÆRDI

Borgerne ændrer adfærd, hvad skal vi satse på?

Viden om menneskers adfærdsmønstre og nye løsninger er helt afgørende for et velfungerende og stærkt dansk samfund – også lokalt.

■ **DB Kulturkonference 2021** i Multikulturhuset Sønderborg trak som en af de første fysiske konferencer efter genoplukningen fulde huse torsdag den 23. september.

■ **150 kommunalpolitikere, forvaltnings- og biblioteksfolk** deltog i en dag med fokus på læring om kriser og aktuelle udfordringer i kølvandet på corona.

■ **Hvad har samfundet lært**, og hvad tager vi med os ind i fremtiden, når det gælder fællesskabet, kultur, fælles byrum, biblioteket og kunst og kultur som fundament for det gode liv og som inspiration til både byrådsarbejde og kommunal udvikling i næste valgperiode.

■ **Adfærdsændringer og folkelig opbakning** har været afgørende i håndteringen af coronakrisen, påpegede Michael Bang Petersen, HOPE-projektet.

Det bliver de også i tacklingen af de tre andre aktuelle kriser: Ulighed, Had og splittelse og selvfølgelig Klima, mente han.

■ **Hvordan kan vi bruge ny indsigt til noget positivt** og bruge den viden, vi nu har fået om, at vi faktisk godt fremadrettet kan ændre adfærd konstruktivt? Når der planlægges byer, er det noget af det mest langsommelige i forhold til processer, lovgrundlag og selve udførelsen. Hvordan sikrer vi os, at vi ikke bare går tilbage og gør tingene, som vi plejer, men i stedet overvejer hvordan vi kan gøre tingene på en anden måde f.eks. i forhold til klimaet.

Hvis vi sætter os ned sammen – alle de gode aktører og forskellige fagligheder – kan vi faktisk godt finde muligheder, der kan rykke os fremad. Vi har taget jo nogle hop under corona bl.a. på det digitale område, og det skal vi fortsætte med, pointerede Birgitte Bundesen Svarre, Gehl Architects.

■ **Læs med på de næste sider** og få idéer til lokale drøftelser og udviklingsprojekter.

■ **De enkelte konferencepræsentationer kan (gen)ses** på www.db.dk/kulturkonference2021.

■ **Næste DB Kulturkonference afholdes i 2023.** Biblioteksforeningens Kulturkonferencer afholdes hvert andet år og forberedes og planlægges af politikere og fagfolk i Danmarks Biblioteksforenings Kulturudvalg i et samarbejde med de lokale værter. I år stadsbibliotekar Carsten Nicolaisen og bibliotekssouschef Hanne Merete Sørensen, Biblioteket Sønderborg, og deres kolleger.

Seks forslag med lokalpolitisk betydning til en ny dansk kulturpolitik

To politikere, Ellen Trane Nørby (Venstre) og Stephan Kleinschmidt (Sydslesvigsk Parti), begge borgmesterkandidater i Sønderborg Kommune ved Kommunalvalget 16. november 2021, var på DB Kulturkonferencen "Kulturens Værdi" 23. september i Multikulturhuset Sønderborg inviteret til hver især at give tre indspark til en ny national kulturpolitik. Her kommer deres forslag i et uddrag af deres indlæg. Læs mere i reportagen fra DB Kulturkonferencen.

Frihed, fællesskab, foreningsliv og sammenhængskraft

Tre indspark fra Ellen Trane Nørby (V), medlem af Folketinget og Venstres borgmesterkandidat i Sønderborg Kommune.

Corona har vist os, at det i dag er om muligt endnu mere relevant at tale om kultur og kulturmøder og biblioteker – hvilke rum, vi er fælles om at bruge – end det måske var tidligere.

Jeg er selv kunsthistoriker, og mit hjerte har altid banket for, at alle skal møde kulturen, fordi den åbner nogle verdener og dimensioner både i os selv, men også i vores møde med andre, som man ellers ikke opnår.

Hvor det før måske har været forbeholdt dem, der arbejder aktivt med kulturen, der oplever jeg, at corona har været en øjenåbner for rigtig mange. Når man lige pludselig ikke kunne gå på biblioteket, når man ikke kunne tage til fodbold om søndagen, når man ikke kunne gå til musik og koncerter eller i teatret eller i det hele taget ikke kunne være sammen i det fællesskab, som kulturmøder i høj grad er, så kommer man til at mangle det. Folk har taget kulturen for givet, som man også ser, når der laves meningsmålinger om, hvad der er vigtigt, og kulturen ligger langt nede. Folk er blevet mere bevidste om, at uden kulturen så bliver vores samfund fattigere. Kultur er jo ikke kun det at kunne

gå på biblioteket eller fordybe sig i litteraturens verden, det er musik, koncerter, teater, film, kunst, arkitektur, museer, sport og bevægelse, – det er frihed, fællesskab og foreningsliv, og det er det, der binder os sammen. Hvad enten det er den der muld, som vi alle er præget af, vores foreningsliv eller vores dannelse, så er det i høj grad noget, der er med til at binde os sammen som danskere, men jo også på tværs af grænser. Derfor er det vigtigt, når vi kigger på vores kulturpolitik både at sætte barren højt men også huske, at alle skal kunne være med fra de udøvende og professionelle kunstnere til alle vi andre, fremhævede politikerer.

Ellen Trane Nørbys tre indspark er:

For det første skal man lade **kunsten og kulturen blomstre**. Også selv om det nogle gange kan give nogle store bølgeskulp i offentligheden. Vi skal ikke altid sætte rammer, for rammer begrænser også og kan forhindre fornyelse.

For det andet skal man **prioritere kunsten økonomisk**. Det er vigtigt, hvad enten vi taler huskunstnerordninger eller talentakademierne som her i Sønderborg – jeg synes, at vi i en national kulturpolitik er nødt til at udvide musikskolerne og MGK-ordningerne til ikke kun at have M'et med, men også have de billedkunstneriske grundkurser samt D'et for dansen eller hvad det nu er. Skal det være interessant for børn og unge over hele landet at møde kunsten, er vi nødt til at lade kunstens mangfoldighed afspejle sig i de støtteordninger og systemer, vi har. Og det betyder noget, at der er økonomi til det ude i kommunerne på de enkelte skoler, og derfor skal vi prioritere kunsten både lokalt, men også nationalt i en kulturpolitik.

Fokus på børn og unge er det tredje punkt. Vi har alle sammen været unge og ved, hvad møder med kunst og kultur betyder. Og har man ikke børn og unge med, er man ikke fremsynet nok, når det gælder nye trends og nye teknologier og nye ting, der kommer på tapetet.

■ Vi skal ikke glemme vores kulturelle arv, men der er ingen ny kulturel arv om 100 år, hvis ikke vi får de nye generationer med. En ny dansk kulturpolitik skal være fremsynet, pointerede Ellen Trane Nørby.

Corona-situationen har understreget danskernes behov for kunst og adgang til kulturen. Danmarks Biblioteksforening sætter i 2020-2022 fokus på landets politik på området og inviterer politikere, kunstnere, forlæggere, biblioteksfolk og andre til at komme med idéer til en egentlig ny dansk kulturpolitik til regeringen. De afleveres i 2022 på Det Bibliotekspolitiske Topmøde i april.

Kulturpolitikken – en ramme om det gode liv i kommunerne

Tre indspark fra Stephan Kleinschmidt, Slesvigsk Parti, viceborgmester og formand for Kultur, Idræt, Handel og Turisme i Sønderborg Kommune.

Vi står her på eftervirkningen af corona pandemien – hvor der naturligvis er blevet talt meget om sundhed, arbejdspladser, økonomi som følge af pandemien og adskillelse, men der er ikke talt meget om kulturen – jo, i forhold til aflysninger, udsættelser, forsamlingsforbud. Selvfølgelig er det en kulturpolitisk udfordring af dimensioner.

Det er nødvendigt at tale om og sætte fokus på, hvad kulturen betyder for os – i alle afskygninger uanset om det er bibliotekerne, musikken, teater, billedkunst eller noget helt tredje. Det skal vi, fordi kulturlandskabet er forandret, og der er behov for en ny dansk kulturpolitik – også som en ramme om det gode liv i kommunerne.

Vi ved, at kommunerne har en stor betydning for udviklingen og udbredelsen af kunst og kultur, og at kulturen samtidig spiller en vigtig rolle i kommunerne, sagde Stephan Kleinschmidt, der talte om kulturens værdi og forslag til ny kulturpolitik ud fra det kommunale perspektiv.

Nye fællesskaber og mødesteder. Ingen tvivl om at det centrale ved kulturen er fællesskabet og alt det, det kaster af sig, kreativiteten, glæden, samværet, trivsel og talentudviklingen. Derfor har kulturen også en stor betydning på mange områder – også på det sociale. I de boligsociale områder kan og skal kulturen f.eks. bruges som løftestang og skabe fællesskab og sammenhold, der hvor man bor. Og vi har set, at foreningslivet også under corona skulle være med til at bekæmpe ensomhed hos udsatte og sårbare børn, unge, voksne og ældre. Den nye nationale kulturpolitik skal derfor stille skarp på:

- nye kulturelle fællesskaber – også dem der går på tværs
- nye kulturelle mødesteder – også digitale.

Kulturen som værdiskaber – kultur på recept. Kulturen spiller ikke kun en rolle i forhold til unges fællesskaber, dannelse og trivsel og læring. Kulturen spiller også en rolle i forhold til f.eks. sundhed og socialområdet for voksne. For når voksne deltager i, oplever eller selv er skabere af kunst og kulturaktiviteter øger det også livskvaliteten, og det er noget vi i Sønderborg er bevidste

om. Med inspiration fra Sverige og Sundhedsstyrelsens satsulje projekter arbejder vi her i Sønderborg med “Kultur på recept”.

Hvad er det kulturen kan i forhold til livskvalitet, trivsel og sundhed? Det spørgsmål skal en national kulturpolitik adressere.

Fordelingen af statslige midler til scenekunst. Vi skal skabe en større national balance i fordelingen af statslige midler til scenekunst – også det skal en ny national kulturpolitik rumme.

I en rapport fra Danmark på Vippen i 2018

konkluderes det sort på hvidt, at kun 8% af Statens scenekunstmidler placeres i Region Syddanmark på trods af, at 21% af befolkningen bor her.

Jeg er enig med Ane Halsboe-Jørgensen om, at det er vigtigt, at eksempelvis unge bliver præsenteret for kunst og kultur. Kunst og kultur af høj kvalitet skal være tilgængeligt for os alle sammen.

■ Den lokale/regionale kultur har det okay – men den er stadig coronaramt, så der er nok at tage fat i, og det er måske nu, vi har en gylden mulighed for at lave en ny dansk kulturpolitik som en ramme om det gode liv i kommunerne, sluttede Stephan Kleinschmidt sit oplæg.

ADFÆRD UNDER PANDEMIEN

I dag corona i morgen klima. At vi godt kan håndtere en coronakrise, det ved vi i dag, hvor samfundet 10. september efter ca. halvandet års restriktioner og to nedlukninger blev fuldt genoplukket, og efter at hovedparten af befolkningen er blevet vaccineret. Men hvad har vi lært af pandemiforløbet fra starten af marts 2020 til nu, når det gælder demokrati og fællesskab og trivsel? Og kan den læring bruges i andre af samfundets af aktuelle kriser?

Krisens omkostninger har været omfattende. Ved siden af sundhedsudfordringerne har den haft indvirkninger både på samfundsøkonomien, på trivsel og ensomhed og på oplevelsen af frihed og demokratiske rettigheder.

Kriseforsker, professor **Michael Bang Petersen** leder af HOPE-projektet, trak de store linjer i covid-19 pandemiens forløb op på DB Kulturkonferencen i Sønderborg den 23. september og perspektiverede det, der er kaldt historiens største adfærdsændring. "For det er vist aldrig før sket, at så mange mennesker er begyndt at gøre det samme på en gang på samme tid i store dele af verden. Alle satte sig hjem i egen boble og så kun få i meget lang tid. Vi har forsket i, hvem det var, der var tilbøjelig til at tage imod myndighedernes råd", fortalte han.

HOPE arbejder med databaseret datahøstning og analyser om 300.000+ danskeres tanker, følelser og holdninger under corona-krisen samt data fra andre lande.

Bekymring og tillid

En central ting under enhver krise er bekymring: Er du bekymret, er du mere tilbøjelig til at ændre. Men bekymring er ikke, viser det sig, det vigtigste. "Havde man en oplevelse af at være kompetent, altså vidste hvad man skulle gøre og hvorfor, var man ikke så bekymret. Tillid til regeringen, uanset om man var til rød eller blå blok, er en anden vigtig ting – og dét man lykkedes med at gøre fra regeringens og myndigheders side her i landet, var at skabe et fælles projekt: Fortæl os, hvad vi skal gøre, så gør vi det. Over 70% af befolkningen mener, at regeringen førte den nødvendige politik. Den højeste andel sammenlignet med andre lande."

Det rette syn på borgerne

Det er ifølge Michael Bang Petersen og forskningen imidlertid lige så afgørende, at politikere og myndigheder har tillid til borgerne. "Frygter du - som myndighed eller politiker - borgerne, kan det få dig til at gøre for lidt, som det bl.a. skete i USA, hvor præsident Trump meldte ud, at han 'ikke ville skabe unødig panik'. Du kan også komme til at gøre for meget, altså skrue op for restriktionerne, som man har set med bl.a. udgangsforbud i f.eks. Frankrig."

En krisens omdrejningspunkter

Forud for corona-situationen har Michael Bang Petersen forsket i tre væsentlige omdrejningspunkter omkring kriser. *Psykologien bag dét at undgå smitte*, hvad gør det ved os, når vi bliver bekymrede for virus, og hvordan ændrer det vores sociale adfærd. *Forskning i kriser* – hvad sker der med befolkningen, når der opstår en krise i samfund og medier. Og endelig hvad er det, der gør at *misinformation* spredes?

Vigtige konklusioner er: Mennesket er grundlæggende et socialt dyr, og det er uvant for os, at skulle isolere os. Det er derfor afgørende, at politikere og myndigheder motiverer til den dramatiske adfærdsændring, som det f.eks. krævede at hindre coronavirusen i at sprede sig. "Det handler derfor om at fortælle folk, hvad de skal gøre, og det handler om at gøre det åbent og transparent. Dels fordi det er den ene måde at mobilisere de psykologiske forsvarsmekanismer, som vi som mennesker har, og dels – meget væsentligt – det er den eneste måde at undgå misinformation på og at troen på konspirationsteorier spredes sig. Man kan sige, at det handler om at tage lederskab og om at udvise godt lederskab."

Omkostninger og udmattelse

Mennesker kan udholde utrolig meget lidelse, hvis det virker meningsfuldt. “Men isolation, tab af fysiske møder, stigende ensomhed gav under anden nedlukning øget mistro og faldende opbakning. Når man begynder at mistro, så er det at konspirationstænkning kan opstå. Her må stikke noget under – får vi alle informationer? Og vi kan også se, at det driver støtte til egentlig politisk vold. En af de ting, vi som samfund kommer til at slås med i årene frem, er, at der er opstået egentlige radikaliserede grupper som følge af coronakrisen. Ikke så meget i Danmark men i en række andre lande.”

Krisehåndtering generelt

Smitteforebyggelse og krisehåndteringen har i nogen grad her i landet været lidt af en samskabelsesproces mellem myndigheder, beslutningstagere og borgere. De første har angivet restriktioner og anbefalinger, men de har samtidig modtaget reaktioner fra borgerne – om graden af efterlevelse og omkostninger bl.a. fra HOPE-projektet. “Her kunne myndighederne se, at folk faktisk følger restriktionerne, så vi behøver ikke skrue op for dem”, fortalte Michael Bang Petersen. Og ved hjælp af hjælpepakker og andre tiltag har man kunne afbøde nogle omkostninger.

Adfærdsændringer og folkelig opbakning er nøglen

“Vi står med flere kriser, som nok er sat mentalt på pause under coronakrisen, men ikke forsvundet, måske tværtimod. Kriser som stigende **ulighed** på tværs i en række lande. Og i næsten alle vestlige demokratier ser vi en højere grad af uenighed og en mindre grad af tillid til systemet, og vi ser **splittelse og had** bl.a. på de sociale medier. Og endelig er der **klimaet**. Afgørende for løsningen af disse kriser er, at de alle har en adfærdskomponent. Vi kan f.eks. ikke løse klimakrisen, hvis ikke vi ændrer adfærd på en lang række centrale områder, og de kræver alle folkelig opbakning.” Men som coronakrisen har vist, adfærdsændringer er mulige.

Sense of urgency – fælles opmærksomhed

Indsigten fra coronakrisen: At skal man ændre adfærd, skal den enkelte borger vide, hvorfor det er vigtigt, og hvordan man rent faktisk skal gøre det. “Vi kunne ændre vores adfærd i en helt enorm udstrækning under krisen, men her var også nogle særlige omstændigheder til stede. Dels en fælles oplevelse af dét, man på engelsk kalder “sense of urgency”, hvor man får skabt en oplevelse af, at det er i dag og ikke i morgen og slet ikke om 14 dage. Den eneste måde, hvorpå vi kan håndtere kriser, er ved at skabe en fælles opmærksomhed om, at det er nu, der skal ændres adfærd! Det kræver et enormt politisk lederskab som det, der karakteriserede den første tid her i Danmark under corona.”

Kollektive handlingsproblemer

En udfordring ved sense of urgency er dog, at man ikke kan gøre det samme, når det kommer til f.eks. klimaet. “Vi siger ganske vist til hinanden, at det er nu, der skal gøres noget – men det gør ikke noget, at det ikke bliver i dag eller om 14 dage eller senere. Og har du som borger ikke en oplevelse af, at det haster ekstremt, så bliver 14 dage nemt til et par måneder eller år, og så er det måske for sent. Der skal derfor i klimakrisen udvises endnu mere lederskab som beslutningstager”, fremhævede Michael Bang Petersen.

Klimakrisen har en anden udfordring, som coronakrisen ikke har: “Når jeg holder afstand, så beskytter jeg fællesskabet, men jeg beskytter faktisk også mig selv. Men når jeg genbruger eller lader være med at købe rødt kød, så beskytter jeg fællesskabet, men gør det faktisk ikke på samme måde med umiddelbar forskel for mig selv og min egen overlevelse.” Det betyder, det er meget vanskeligere at skabe en kollektiv mobilisering eller kollektiv opmærksomhed om sagen.

Empowerment og inddragelse

En ting coronakrisen har lært os betydningen af, som kan bruges i sammenhæng med klimakrisen, er oplevelsen af empowerment. “At det vigtige i forhold til adfærdsændringer ikke er frygt og dommedagsscenarier. Det vigtige er, at man hjælper borgeren til at se og forstå, hvordan jeg personligt som borger kan gøre en forskel. Og at man skaber en oplevelse hos borgeren af, at det her kan jeg faktisk nemt gøre, og at vi løser det sammen; ikke nødvendigvis uden omkostninger, men jeg ved, hvad jeg skal gøre, og hvilke konkrete valg jeg skal træffe.” Derfor, sagde Michael Bang Petersen, skal vi kigge på, hvad det er for nogle ting og barrierer, borgerne i en krise står over for.

En helt central ting, vi nu har lært, er, at man skal have en forståelse af borgerne, og at man skal have tillid til dem. “Man skal have den rette forståelse af, hvordan borgerne tænker og føler omkring klimaet. Og så skal de inddrages, for kun gennem inddragelse kan man få skabt en kompetencefølelse, som gør, at der rent faktisk kan skabes de nødvendige adfærdsændringer. På samme måde, som jeg har ment, at coronakrisen har været alt for vigtig til at overlade til epidemiologerne, så er klimaområdet alt for vigtigt til kun at overlade til klimaeksperterne. Fordi det, der rent faktisk får løst krisen, er menneskelig adfærd.”

■ “Vi skal inddrage samtlige videnskaber i disse kriser og have den fornødne tillid til, at borgerne kan håndtere de udfordringer, som de står over for”, afsluttede Michael Bang Petersen. Og inddrage bibliotekerne, viste debatten. Bibliotekerne er helt klar til at påtage sig sin del og bidrage til vidensformidling og empowerment som et led i deres offentlige informationsforpligtelse lokalt.

“Og lad så være med at lukke bibliotekerne ned i en krisesituation. De skal på linje med adgangen til dagligvarebutikkerne tværtimod indtænkes aktivt i det offentlige beredskab. Både som steder for nødvendig oplysning og som steder med stor lokal borgerkontakt og -inddragelse”, understregede salens fagfolk og politikere efterfølgende.

■ HELLEN NIEGAARD

Projektet HOPE: How Democracies Cope with Covid19: A Data-Driven Approach finansieres med 30+ mio. kroner fra Carlsbergfondet til forskning i adfærdsvidenskabelige aspekter af krisen.

Projektet kobler epidemiologiske data med sociale datamængder, hvor der på tværs af flere lande trackes adfærd og kommunikation igennem en unik kombination af surveys, etnografiske studier, sociale medie-data, digitale fodspor og dataskrab fra medier og myndigheders hjemmesider.

Læs mere om projektet: ps.au.dk/hope

NYE BYMIDTER

Hvordan vil covid-19 ændre fremtidens fælles byrum og mødesteder?

En coronakrise har givet målsætningen om at se på landets bymidter og deres betydning for fællesskab og sammenhængskraft ekstra relevans som følge af stigende e-handel og forladte gader.

Hvor byplanudviklingens fokus på et aktivt handelsmiljø og caféliv som løsning i nogen tid har været dominerende, peger borgernes aktiviteter under corona's restriktioner og nedlukninger på andre forhold, der skal tages højde for og medtænkes i udviklingen af attraktive bymidter.

Både regeringens 2021 *Tættere på*-plan, som bl.a. peger på vel fungerende biblioteker som afgørende, og *Partnerskab for levende bymidter* fra 2020 er optaget af, hvordan landets bymidter kan nytænkes og "give mere sammenhold i et skævvredet Danmark". Spørgsmålet er, hvad der skal til?

"Vi ved simpelthen ikke, hvad der sker i fremtiden, men vi bliver nødt til at lave nogle robuste rammer, som kan klare udviklingen", fastslog direktør og partner i Gehl Architects, **Birgitte Bundesen Svarre**, der fandt, at hele corona-forløbet på en måde har fungeret som et forstørrelsesglas omkring nogle af de tendenser, man kunne ane før pandemien.

Begivenheder med global gennemslagskraft som en pandemi, en finanskriser og krige har gennem tiden påvirket samfund

og hverdagsliv. Eksempelvis har terrorangrebet 9. september 2001 ændret vores adfærd og bl.a. sikkerhedsindsatsen i alle luft-havne. Gehl Architects har gennem en slags snapshots set på hverdagslivet i fire byer under covid-nedlukningen – Helsingør, Horsens, Svendborg og København – og udarbejdet en rapport om tendenserne.

At komme mere ud i byrum og natur er en af de udviklinger, alle har lagt mærke til. Antallet af mennesker, der opholder sig ude, er gået op og gå-aktiviteter er steget markant; man er ikke alene ude i naturen og det grønne for at gå, og for at lufte sin nye hund, man bruger også offentlige udendørs tilbud til leg og rekreative aktiviteter mere. Og "Frisk luft, vand og sollys er ligeså vigtige som de altid har været - hvis ikke mere!"

Konkret oplevede Gehl følgende:

- Aktiviteter på handelsstrøg og biltrafik faldt
- Definerede rammer, som muliggør overholdelse af retningslinier for fysisk distance, er blevet imødekommet positivt, selv om det nogle steder kunne være svært at overholde
- Grønne pusterum og nærhed til natur er vigtigere end før
- Borgerne har et endnu større behov for adgang til offentlige arealer med rum for aktiviteter og bevægelse
- Nye aktiviteter spirer frem mange steder i byen
- Flere ældre og børn bruger i højere grad byens rum.

Og tilføjede Birgitte Bundesen Svarre: "Vi har set flere kvinder end mænd i byrummet. Og vi har observeret, at mænd ofte ses alene mens kvinder ses sammen."

Fundamentet for Gehls arbejde er at skabe 'byer for mennesker'. "Hvor byudvikling ofte handler om trafik, prognose og trafikregulering, så kigger vi på borgernes adfærd og rutiner og forsøger at forstå psykologien. Vi arbejder via observationer og med de voksende mængder af data på at udvikle byer for mennesker. For at forstå de forskellige behov i byens rum ser vi mere og mere på diversiteten, mangfoldigheden de forskellige brugergrupper, køn alder med mere. Aktuelt har vi et stort projekt i München omkring byrummet her, og vi ser bl.a. på, hvor der er konflikter (f.eks. på grund af ting som soundboks) og på ny udvikling som det forhold, at flere bor alene." Helt sikkert er byens rum, byens liv – og ikke kun det ude mellem husene, men lige så meget det inde i husene som bl.a. i bibliotekerne – afgørende for udvikling af byer for mennesker.

■ En konklusion i Gehls covid-19 undersøgelse lyder bl.a.: "Det er uhyre vigtigt, at private og offentlige organisationer og bygherrer har forståelse for de offentlige byrums betydning. Ikke kun i forhold til at bekæmpe den nuværende pandemi, men også i forhold til at sikre en bedre fremtidig livskvalitet.

Se mere på <https://covid19.gehlpeople.com>

SYNSPUNKTER OG DEBAT

- **Velkommen til en dag med ny kriseviden** og nye udviklingsperspektiver, som de tegner sig lige nu. Vi håber den kan bidrage med ny inspiration til arbejdet i jeres egne kommuner og til den lokale debat om bibliotekerne og byudviklingen, lød det fra **Mads Sørensen** (V), formand for Kultur og fritid i Varde Kommune og for Danmarks Biblioteksforenings Kulturvalg, inden han gav stafetten videre til et næste marathon-agtigt program med tre sessioner og ni vigtige bidrag til aktuel kultur- og biblioteksdebat set i lyset af corona.

- **Skal vi se visionært på vores opgave**, på Det Kgl. Bibliotek og i folkebibliotekerne, så handler det i bund og grund om at reflektere over demokratiet og bidrage til en aktiv inddragelses- og skabelsesproces omkring de store problemstillinger i vores samfund, apropos Michael Bang Petersens fokus. **Lise Bach Hansen**, Head of Programming and Literature på Det Kgl. Bibliotek og aktiv i flere nordiske sammenhænge, opfordrede til *øget formidlingssamarbejde omkring live-streaming* f.eks. om events som KB-debatten i maj mellem den franske politiker Laurent Fabius og Martin Breum om klimaet og den arktiske udvikling.

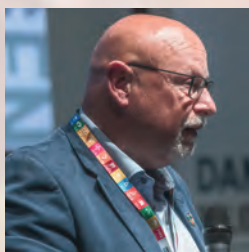
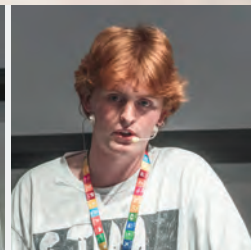
- **Kulturen er kernevelførd** og en helt grundlæggende del af vores fællesskab, livskvalitet og noget af det, vi skal overleve af på Langeland og blev derfor ikke en del af besparelser, da lokalpolitikkerne måtte finde 20 mio. kroner for at få budget 2022 på plads. **Jane Marie Jegind**, erhvervs-, kultur- og turismechef i Langeland Kommune, fortalte om udfordringer og partnerskaber i en af Danmarks mindste kommuner. Med 12.400 indbyggere må man til stadighed være kreative, tænke ud af boksen og på tværs af tilbud for at tackle en kommunevirkelighed med 6.000-7.000 deltidslangelændere og et årligt besøg af turister på en halv million.

- **En biblioteksbog, og udlængsel** kan betyde alt for et menneskes udvikling, **Christian Lauer**, chef for Bibliotek og Borgerservice i Roskilde, introducerede den indsigt en stor ny undersøgelse om folkebiblioteks betydning set af borgerne rummer med indlægget "Et biblioteksbesøg er mere end et tal". Læs den store artikel om ét nyt sprog for bibliotekets værdi og dét, det giver til borgerne, i *Danmarks Biblioteker* nr. 2, 2021. Pligtlæsestof for enhver kommunalpolitiker og medarbejder, der beskæftiger sig med kultur- og biblioteksområdet.

- **Hvorfor skal man interessere sig for kultur og sundhed?** **Anita Jensen** forsker ved Aalborg Universitet og postdoc tilknyttet Region Skåne fortalte om området, som er et voksende felt fra kreative terapier til deltagelse i kunst og kultur, behandling og pleje, narrativ medicin osv. Beslutningstagere erkender i stigende grad, at kunst og kulturaktiviteter kan hjælpe med at løse nogle af samfundets udfordringer som f.eks. det stigende antal mennesker, der lever med kroniske, mentale og fysiske udfordringer.

- **Vi er rigtig glade for at bo i Sønderborg.** Biblioteket og kunstsolen har betydet meget! Med stort lune fortalte **Nana Fatou Danjo Klit** og **Asger L. Mathiesen**, hvad de kunne ønske sig af kulturlivet i næste valgperiode. "Vi har mange gode tilbud, men vi skal være bedre til at invitere og inddrage unge. De skal selv stå i spidsen for arrangementer og tilbud. Mange unge ved ikke, at fede tilbud som vores akademier og ungdomshuset Mejeriet findes. Vi kunne godt tænke os, at flere får del i dem og deltager, og at unge fra forskellige skoler og steder i kommunen blandes." Et konkret ønske var derfor også bedre busforhold.

- **Jeg tror og håber, at I alle kommer inspirerede herfra**, afrundede **Steen Bording Andersen** (A), formand for Kulturudvalget i Aarhus og for Danmarks Biblioteksforening. Jeg tager i alle tilfælde hjem med masser af idéer og overvejelser til vores aktiviteter – og hvor har det været skønt at mødes igen i Sønderborgs flotte Multikulturhus på jeres herlige havnefront.

De enkelte konferencepræsentationer kan (gen)oplevelses på www.db.dk/kulturkonference2021.

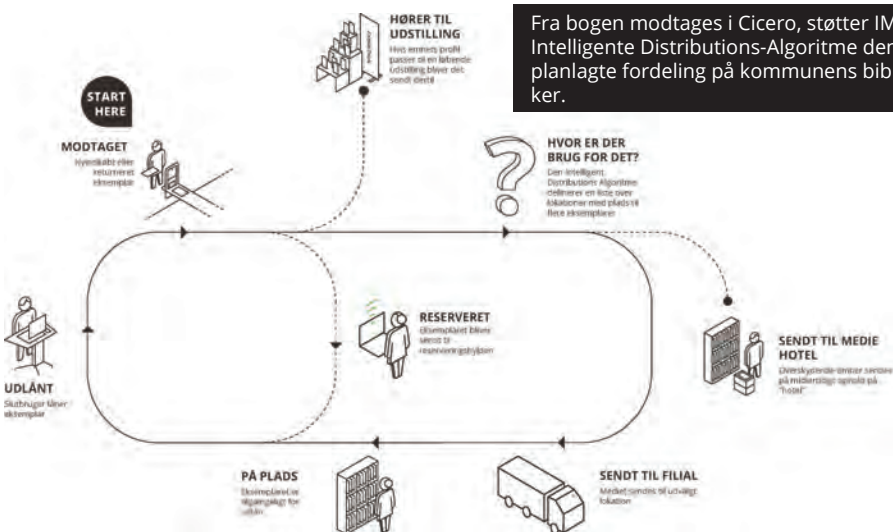
BIBLIOTEKET Det nye kulturelle mødested

IMS™ - En investering i fremtiden

Et bibliotek er mange ting, for flere forskellige mennesker. Det er et studieområde, eventsted, videnscenter, et sted med levende ideer og med alle disse spændende tiltag, kommer der også nye krav til service og struktur. Dette lægger blandt andet pres på personalet, som derfor er nødt til at nedprioritere andre bibliotekopgaver såsom materialestyring. Ni danske biblioteker går forrest og har formået at løfte begge udfordringer ved hjælp af Det Intelligente Materialestyringssystem (IMS™) fra Lyngsoe Systems.

Fokus på formidling

Systemet er udviklet i samarbejde med de danske biblioteker for at optimere brugeroplevelsen i bibliotekrummet. IMS™ er et logistiksystem der, integreret med Cicero, støtter personalet med at styre og forenkler den fysiske materialestyring. Dette resulterer i, at der bruges betydelig mindre tid på at lede efter emner (der aldrig er, hvor man forventer de er), på materialepleje og på fysisk at flytte materialer. En effektmåling viste, at på de københavnske biblioteker faldt arbejdstiden på materialestyring drastisk - helt op til 40%.

Fordeling forøger udvalget

En af IMS™' intelligente distributionsalgoritmes primære opgaver er at fordele materialerne ligeligt på tværs af alle kommunens biblioteker. På den måde kan nyt materiale indkøbes mere effektivt og distribueres efter behov, samt efterspørgsel blandt brugerne kan imødekommes. Dette kommer såvel personale som brugere til gode, idet gode kræfter er blevet frigivet fra usynligt "kulisgearbejde" til værdiskabende aktivite-

Papirløse processer i hele biblioteket - støttet af IMS™ automatisk materialestyring.

ter. Jette Hoven, Københavns Kommunes Biblioteker, fortæller; "Batch-håndtering og papirløse reserveringer har nok været en af de allerstørste fordele ved IMS™, der spares rigtig mange timer ved at kunne scanne kasserne direkte på hylden og fjerne reserveringerne i ét hug, når de er udløbet".

Overskud til borgerne

Automatiserede processer, forenkling og store besparelser af tid på håndtering af materialer giver IMS™-bibliotekerne overskud til at fokusere på formidling. Alt dette sker, uden at man går ned på den gode materialepleje. IMS™ støtter desuden udviklingen af attraktive åbne bibliotekrum med plads på hylderne og udstillinger, der holdes friske og velopfyldte gennem udstillingsmodulet. IMS™-udstillingsmodul er et af de seneste skud på stammen fra samarbejdet mellem de danske biblioteker og Lyngsoe Systems. Modulet støtter opbygning, vedligeholdelse og temaudvalg. Med andre ord; IMS™-udstillingsmodul trækker bøger ind fra hele kommunen (alle bibliote-

Fra bogen modtages i Cicero, støtter IMS™ Intelligente Distributions-Algorithm den planlagte fordeling på kommunens biblioteker.

Spændende og foranderlige udstillinger støttet af IMS™ automatisk materialestyring.

endnu engang verden, hvor stærk innovationen i dansk biblioteksvæsen er. Et bibliotek er nemlig ikke blot et bibliotek - Det er samfundets frirum, et videnssted, et uendeligt oplevelsesunivers og et kulturelt mødested for alle.

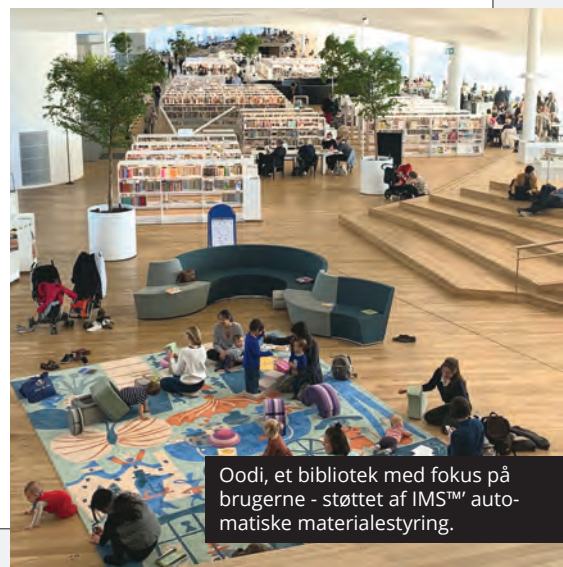
De syv hurtige IMS™'er

- En intelligent algoritme, der fordeler medier jævnt i hele biblioteket
- Batch-styring af alle fysiske processer
- Moderne lagerstyring giver plads på hylderne
- Papirløse processer
- Henvendelser vedr. materialer, som ikke kan findes (trods biblioteksbasen siger andet), reducerer IMS™ med 71%.
- Livscyklusmodul reducerer eller supplerer i antal tilgængelige kopier således at efterspørgslen altid er konstant og attraktiv

ker), så udstillingen ikke blot har et bedre udvalg, men fremstår kontinuerligt opdateret med spændende materiale. Ydermere kan udstillingsopsætningen genbruges og der gives også klar statistik på udlån fra lokationen.

Dansk biblioteksinnovation viser vej

Det Intelligente Materialestyringssystem (IMS™) fra Lyngsoe Systems er i rivende fremdrift også uden for Danmark og viser

Oodi, et bibliotek med fokus på brugerne - støttet af IMS™ automatisk materialestyring.

[SET FRA MIN STOL]

Winnie Foldager
Biblioteksleder
Nyborg Kommune

“Udnyt folkebibliotekernes potentialer” lyder opfordringen i KL’s 2021 borgmesterbrev om biblioteker til landets kommuner.

Nogle byråd er i gang, men mange satser på at tage debatten i de nye byråd i 2022.

At blive ny leder og lukke bibliotekerne ned 16 dage senere, det var én ting, - at lære en ny biblioteksbranche at kende en helt anden, men at skulle lukke bibliotekerne op igen og balancere mellem drift og udvikling i en mindre bibliotekskommune en helt tredje ting.

For hvordan gør vi egentlig det?

Udnyt bibliotekernes potentiale, ja tak! Men når der så bliver lyttet og samarbejdspartnerne står i kø for at lege med os, så råber vi ... det har vi desværre ikke ressourcer til?

Nej helst ikke vel!?

Nyborg er en lille bibliotekskommune med store armbevægelser. Vi har lånerne. Vi er næsten tilbage ved det besøgstal, vi havde før corona, og politikerne bakker op om vores bibliotek. Vi har lige fået tilført ekstra driftsmidler i budget 2022. Vi er fordelt på 5 afdelinger (inkl. betjening på fængsel og gymnasium), har 152 timers betjent åbningstid om ugen og vi har et stærkt hold af dygtige medarbejdere.

Så det går jo meget godt! ... men skænderiet mellem de to søskende Drift og Udvikling fylder i krogene.

For når man er et mindre bibliotek, er Drift storebror med stort S. Men Udvikling ved godt, at han er tiltrækkende og ofte har de sjoveste legekammerater, sikrer de dygtigste medarbejdere, og at det er ham, der skaber blikfang og nye brugere.

Men Drift har fat i den lange ende, for uden ham ingen Udvikling, det er Drift, der sikrer kontinuitet og kvalitet. De er hinandens forudsætninger og hinandens modsætninger.

Det er et vilkår. At kunne balancere mellem de to er selvfølgelig vigtigt for os alle, men som leder af et mindre bibliotek er det et dagligt fokus, hvor hver en time, hver en krone og hver en idé skal vendes og drejes – ud fra spørgsmålet; “Opfylder det her vores kerneopgave?”.

Set fra min stol snakker vi meget om alt det bibliotekerne vil, kan og skal. Det er en spændende øvelse at vende den dialog rundt for en stund og stille os selv spørgsmålet: Hvad er DEN vigtigste opgave, vi som moderne folkebiblioteker SKAL løfte?

Efter et par år som souschef blev Winnie Foldager (44 år) ved årsskiftet ansat som Birgitte Haugbøls afløser, da hun som leder af Nyborg Bibliotek gennem 31 år gik på pension.

Nyborg Bibliotek ligger midt i byen på halvøen i voldgraven foran Nyborg slot. Biblioteket er fra 1939 og tegnet af Erik Møller og Flemming Lassen; det ses som et hovedværk i dansk biblioteksarkitektur med sit bud på det ‘moderne åbne biblioteksrum’.

Foto: BCL.dk

En skål for det nye
Ministeriet for Kulturelle Anliggender, 1961.
FOTO: Tage Christensen/Ritzau Scanpix

GENBESØG BOMHOLT!

Hvis kulturministeriet blev oprettet i dag, så...

I år er det 60 år siden kulturministeriet blev oprettet. Hvor motivation og fjendebilledet dengang var den farlige underholdningsindustri ville den kulturpolitiske kanon nok blive rettet mod Tech Giganternes dominans i dag.

For den første kulturminister, Julius Bomholt, var visionen at fremhjælpe en lødig kultur og bringe kulturen inden for den enkeltes rækkevidde. Ser man på udfordringerne dengang og nu, kan der drages en række paralleller, hvor tiden igen kalder på kulturpolitikken som det aktive våben i en tid, hvor de store internationale medieplatforme dominerer vores hverdag i stigende grad.

Hvorfor et kulturministerium?

Tilbage i 1962 definerede Bomholt den store udfordring "den slette folkelighed – den i egentlig forstand ufolkelige folkelighed", som blev næret af stærke kræfter nemlig den farlige underholdningsindustri, som "vor vestlige kulturs med omhyggeligt planlagte forsøg på at skabe et ensrettet centralt dirigeret levemønster hos masser". Den skabende kunst og kulturen skulle være modgiften mod denne slette folkelighed, som kulturminister Julius Bomholt udtrykte det i en tale om at "opbygge et effektivt kulturelt demokrati".

I dag havde Bomholt nok kæmpet samme kamp for at sikre et kulturelt demokrati og en national identitet. Men kampen i dag

ville sandsynligvis mere være rettet mod tech giganternes og deres monopollignende dominans. Den politiske kamp ville nok have været bygget op om at skabe alternativer, der kunne sikre borgernes adgang til information og kulturoplevelser som ikke var styret af uigennemskuelige algoritmer bestemt udelukkende af kommercielle interesser.

Hvorfor en bibliotekslov?

Og mon ikke også Bomholt, såfremt han i dag havde lagt politikken, ville vælge folkebiblioteket som et endnu mere vigtigt våben, fordi hele grundlaget for biblioteket netop er at "fremme oplysning, uddannelse og kulturel aktivitet", som det blev udtrykt.

Den grundlæggende biblioteksidé om serendipitet (det at finde noget, man ikke vidste man havde brug for og ad den vej opnå nye erkendelser via bibliotekets mange ressourcer) som en modvægt til de algoritmer, som styrer den moderne tech-industri og f.eks. nyhedsformidlingen, der giver brugeren mere af det samme ud fra platformens økonomiske interesse fremfor et kulturpolitisk eller demokratisk perspektiv, som det, der ligger bag og styrer folkebiblioteket.

En af Bomholts første handlinger som kulturminister var da også i sin tid at få vedtaget en "Lov om folkebiblioteker" i 1964. Med den blev alle kommuner forpligtet til at oprette et folkebibliotek, og dermed sikre alle borgere fri og lige adgang til information – på det tidspunkt primært bøger og aviser i trykt form.

En strategi om at demokratisere kulturen, det vil sige gøre den tilgængelig for hele befolkningen uanset social baggrund eller geografisk placering. De velfærdsorienterede kulturpolitiske visioner kommer ikke kun til udtryk i udbygningen af biblioteksvirksomheden, men også efterfølgende i tilvækst af nye medier og i mange forskellige kulturelle aktiviteter og formidlingsformer på biblioteket i form af f.eks. børneteater, filmforevisninger og udstillinger. Og det er først med introduktionen af de nye digitale medier omkring årtusindeskiftet, at den trykte bog som bibliotekets hovedmedie bliver udfordret for alvor.

Demokratisering af kulturpolitikken

Altså fra Bomholts side en klar forfølgelse af den "kulturpolitiske strategi om at demokratisere kulturen suppleret med en ny vision om at understøtte det såkaldt kulturelle demokrati. Denne udvikling fik bibliotekarerne til at vende blikket mod brugerne (og ikke mindst ikke-brugerne) af biblioteket. Det skete bl.a. ved at tilføje nye og mere populærkulturelle medier til bibliotekernes samlinger og ved at opprioritere repræsentationen af dengang mere marginaliserede kulturformer som bl.a. kvinde- og arbejderlitteratur på biblioteket. Man kan i denne forbindelse sige, at den tidligere omtalte ekspertkontekst suppleres med en anderledes orientering mod brugerne og de forskellige kulturer, som brugerne repræsenterer", som det siges i det nye værk *Julius Bomholt. Fra idé til handling* - se Thorhauges omtale.

Udfordringen og opgaven nu

I dag er opgaven bl.a. at skabe en modvægt og en øget bevidsthed om de mekanismer i den kolossale kulturindustri, som gennem monopollignende algoritmer og data fra vores forbrug mere eller mindre direkte dikterer betingelserne for fremtidens produktion og udbud af kultur. Hvad er det, der bliver gjort tilgængeligt, og hvad er det, som bliver skubbet væk, når iTunes, Netflix, HBO og Disney+ serverer det kulturelle repertoire for et glo-

balt publikum? Eller hvorfor bliver vi henvist til de enkelte værker, når vi færdes på Facebook, Google, YouTube, Instagram, TikTok, Twitter og hvor vi ellers lever vores SoMe liv

For det er jo sådan, at det, der starter som frie forbrugervalg, ender med at være med til at definere optioner hos store monopolvirksomheder.

I dén virkelighed kan og skal biblioteket spille en væsentlig rolle som den public service-institution, der skaber et reelt og effektivt kulturelt demokrati og bidrager til at bryde de digitale monopolbobler. Borgerne bruger folkebibliotekerne flittigt både fysisk og digitalt. Selv om bibliotekernes budgetter i nogle kommuner beklageligvis beskæres, er biblioteket alligevel den kulturinstitution, der favner bredest.

Genbesøg Bomholt

Der er mange udfordringer i den moderne opmærksomhedsøkonomi, og spørgsmålet er, om ikke Bomholts tanker fra oprettelsen af kulturministeriets ikke skulle genbesøges og en ny overordnet kulturpolitik igen skulle formuleres og bl.a. på ny styrke folkebiblioteket som en væsentlig og central brik i den opgave det er, at give det enkelte menneske styrket adgang til kulturen inden for lokal rækkevidde, som en del af det kulturelle demokrati.

■ Det kræver, at politikerne igen vil og tør sætte retning for kulturens rolle, når det gælder om at udvikle både samfundet og demokratiet. Man kunne jo også starte med at lave en ny bibliotekslov, der reelt sikrer bibliotekernes formidling af alle former for information og kultur og deres rolle som ramme om nærsamfundets demokratiske samtale.

DB indsamler p.t. indspark til en egentlig ny dansk kulturpolitik fra kulturaktører og politikere. Anbefalingerne afleveres til kulturministeren på Det Bibliotekspolitiske Topmøde 2022 i april.

MICHEL STEEN-HANSEN

Direktør

Danmarks Biblioteksforening

Hovedpersonerne Julius Bomholt og Viggo Kampmann i alliancen bag oprettelsen af kulturministeriet tager en dukkert i havet ved Sønderho på Fanø.

Foto: ABA

KULTURPOLITIKKENS UDVIKLING I DANMARK

Tilblivelse og resultater. To nye værker introducerer henholdsvis Julius Bomholt, manden bag kulturministeriets fødsel, og den førte kulturpolitik fra Bomholt til Mette Bock. Jens Thorhauge anmelder begge.

Med god timing udgav Gads forlag på Kulturministeriets 60-års fødselsdag to gedigne værker.

Det er henholdsvis Poul Bache: *Finkultur og mangfoldighed - 60 års dansk kulturpolitik* og Jørn Henrik Petersen: *Julius Bomholt - Fra idé til handling*. Bogen om Bomholt går i dybden med det lange tilløb til oprettelsen af et kulturministerium, mens Poul Baches værk giver et klart billede af dets resultater.

Bache - Finkultur og mangfoldighed

Poul Bache er selv part i sagen. Han var fra 1993 til 2015 ansat i forskellige chefstillinger i Kulturministeriet. Det er imidlertid ikke et erindringsværk, han har skrevet, men på embedsmandsvis en nøgtern, klar og dækkende bog, der både formår at gå ind i mange detaljer og samtidig på forbilledlig vis fastholde de lange udviklingslinjer i stadigt spil med brudflader mellem forskellige regeringer og ministre.

Den kulturpolitik, Bache beskæftiger sig med, er de områder, som er tillagt Kulturministeriet, dog med klar nedtoning af medie- og idrætsområdet. Kildematerialet er kulturpolitiske redegørelser, lovforslag, udvalgsbetænkninger og mødereferater, men også ministres artikler og taler suppleret med forskning og faglitteratur på området.

De første 300 sider af bogen er en kronologisk gennemgang af de forskellige ministres programmer, initiativer og resultater fra Julius Bomholts tiltræden i 1961 til Mette Bocks afgang i 2019. Den kronologiske fremstilling falder i seks kapitler: Kulturoffensiven 1961-1972, Anker Jørgensens periode 1972-82, Under Schlüter 1982-1993, Nyrups tid 1993-2001, Brian Mikkelsen og den borgerlige kulturpolitik 2001-2008 samt Efter finanskrisen 2008-2019. Hvert kapitel afsluttes med en nyttig opsamling. Derefter følger seks kortere kapitler, der tematiserer kulturpolitikens hovedfelter de seneste årtier, bl.a. kulturpengene og oplevelsesøkonomien, kunststøttesystemet, kunst og kultur til alle. I det sidste kapitel trækkes de store linjer gennem hele 60 års perioden op.

Hovedkonklusionen

En af bogens hovedkonklusioner er, at en gennemgående problematik drejer sig om, hvorvidt det er 'finkulturen', den blåstemplede kunst, der skal støttes, eller det er en større mangfoldighed af populær- og folkekulturel karakter. Hvis man ser på

den italesatte politik er en tendens, at det især er borgerlige partier, der står fast på kvalitetsstandpunktet, mens socialdemokratiet går mere efter mangfoldigheden og kulturens udbredelse. Men i praksis er modsætningen svag: Kulturpolitikken vil helt gennemgående støtte den skabende kunst baseret på armslængde vurdering. Men der er samtidig brede flertal for støtte til nye kulturformer og til udbredelsen af kunst og kultur til landsdele, til biblioteker med stor bredde, til rytmisk musik osv. Den diskussion, Bomholt rejste, om hvad vi skal forstå ved kultur, fortsatte samtidig i hele perioden og er lige så aktuel i dag, som da den blev rejst.

Det er også en interessant konklusion, at trods perioder med voksende kulturbudgetter og andre med smertefulde beskæringer, så er Kulturministeriets andel af statsbudgettet forbløffende stabilt omkring 1%, kun svingende med nogle få promille til hver side.

Bomholts skinner

Bomholt havde et program, 'opbygning af et effektivt kulturelt demokrati'. Opgaven var at støtte den skabende kunst baseret på 'kvalitet, smag og lodighed' samt at give alle medlemmer af samfundet adgang til kunst og kultur ved at dække landet med et tæt mønster af kunstneriske og kulturelle institutioner.

Statens opgave skulle være at 'støtte, ikke dirigere', altså det, der mange år senere blev døbt armslængdeprincippet. Bogen viser, hvordan Bomholts organisering af kulturen og den bølge af love (bl.a. den historisk skelsættende bibliotekslov fra 1964) han fik vedtaget, blev et blivende fundament for kulturpolitikken op til i dag.

Bomholt nedsatte også Statens Kunstfond, der støttede den fine og moderne, skabende kunst, hvilket førte til en veritabel folkelig protestbevægelse. Niels Matthiasens strategi for kulturelt demokrati, der ville støtte lokalt kulturliv på dets egne præmisser, kan for eksempel ses som en udvidelse af politikken, der også var et forsøg på at bygge bro over kulturkløften, der blev synlig med debatten om Kunstfonden.

År senere lagde den konservative kulturminister Brian Mikkelsen hovedvægt på at styrke kvaliteten fremfor kvantiteten, men endte alligevel med et arbejdsprogram, der skulle bringe 'kulturen ud til folket'. Andre ministre har fokuseret på kultur som middel til dannelse, som identitetsskabende faktor og i oplysningsøkonomiens tænkning som økonomisk faktor.

“ Den diskussion, Bomholt rejste, om hvad vi skal forstå ved kultur, fortsatte samtidig i hele perioden og er lige så aktuell i dag, som da den blev rejst.

Poul Baches gennemgang og opsummering af politikområdet 'kultur' viser, hvilken enorm betydning det trods økonomisk ringe tyngde har haft, og hvor meget det fylder i den offentlige debat. Under den nuværende regering har det så hidtil ikke fyldt meget, men tomrummet har været så larmende, at det kalder på nye indsatser. Den foreliggende bogs erfaringsopsamling er som skabt til at befordre ny inspiration. Der vil være stof til flere kapitler i de kommende år. Tak for det.

POUL BACHE

FINKULTUR OG MANG- FOLDIGHED

60 års dansk kulturpolitik

gads forlag

Bomholt - Fra idé til handling

Forfatteren til bogen om Bomholt, Jørn Henrik Petersen, professor emeritus ved Syddansk Universitet, er en garvet forsker. Han udnytter det store kildemateriale, bl.a. Bomholts privatarkiv på 65 hyldemeter, til at skrive en klassisk biografi fra vugge til grav. Bogen er skrevet på opfordring fra bestyrelsen for Digterhjemmet på Fanø, Bomholts hjem. Han takker ja til opgaven, fordi han undrer sig over at en mand, der "gennemfører skolereformen af 1958, den anden socialreform og den første kulturreform er på vej til at gå i glemmebogen".

Jørn Henrik Petersen går grundigt til værks. Fra det både politisk aktive og poetisk vakte arbejderhjem i Silkeborg med karakteristisk af forældrene over skolegang og studierne, der fører frem til den teologiske embedseksamen, til de tidlige arbejdsår som lærer på Askov Højskole og senere forstander for Arbejderhøjskolen. Herfra bliver han i 1929 i en alder af 33 år valgt i Folketinget for Socialdemokratiet og forbliver medlem indtil et år før sin død i 1969.

Hovedsynspunktet er, at Bomholts liv fra begyndelse til slutning er præget af en bestræbelse på at styrke det samfundsmæssige fællesskab. Men det er samtidig mærket af brudflader, der bunder i tidens spænding mellem en vigende almuekultur og en ny industrikultur. Der er også en klar udvikling i Bomholts ideologiske positioner fra at være en agitatorisk fortæller for en ny arbejderkultur i bogen *Arbejderkultur* (1930) til et mere bredt humanistisk funderet kultursyn, der udmønter sig i bestræbelsen på at skabe kulturelt demokrati, der reelt gik ud på at give folket adgang til finkulturen.

Kulturministeriet på vej

I den udstrækning Bomholt huskes i dag, er det formentlig især i rollen som Kulturministeriets skaber, og den politiker, der satte sig for at organisere kulturen, og som hele livet havde det som en afgørende indsats. Men i dette forløb er der også andre politikområder i spil. Bomholt bliver tidligt medlem af Radiorådet og snart formand for det. Derefter formand for Folketinget, undervisningsminister, socialminister og kulturminister. Og igen formand for Folketinget. Læg hertil at han i årtier var en meget produktiv skønlitterær forfatter.

Overalt er Bomholt en vidtskuende reformator, der holder fast i sit overordnede mål, det samfundsmæssigt fællesskab på et mo-

Fra idé til
handling

Julius Bomholt

Jørn Henrik Petersen

Gads Forlag

derne grundlag, en opgave der klart har både undervisningsmæssige, sociale og kulturelle aspekter. Nogle få illustrerende eksempler: Som undervisningsminister kæmper han en indædt kamp for en skolereform, der afskaffer den socialt skæve sortering af elever efter 5. klasse, han har klart fokus på folkeoplysning i alle dens aspekter, han skaber Ungdommens Uddannelsesfond og sikrer vederlagsfri undervisning for alle. I parentes får han også med stor glæde oprettet Danmarks Biblioteksskole i 1956, fordi der er brug for en professionalisering af bibliotekarfaget.

Velfærdssamfundet

Som socialminister fra 1957 kommer han i kølvandet på Folkepensionen til at virke for udviklingen af velfærdsstaten med en række reformer, der fremmer social tryghed og omsorg: Væsentlige love og støtteordninger vedrørende børneforsorg, revalidering, sygeforsikring, folkeforsikring og skolebespisning. Han fastholder, at velfærdsstaten er for alle, og at den ikke kun er materielt orienteret. Det får han god lejlighed til at demonstrere, da han i 1961 bliver Danmarks første kulturminister.

Forfatteren mener, at det er det kulturelle arbejde, der fører

Bomholt ind i Rigsdagen og ikke omvendt. Det kulturelle arbejde går tilbage til højskoleårene, og lige siden er der klare kulturpolitiske perspektiver i hele Bomholts tænkning. Han foreslår oprettelsen af et kulturministerium allerede i 1937 og flere gange siden, indtil Viggo Kampmann realiserer idéen.

Det bliver kun til tre år som kulturminister. Da Jens Otto Krag i 1964 bliver statsminister, hælder han Bomholt af brættet ved at gøre ham til formand for Folketinget igen. En lille uskøn manøvre, forfatteren gør fint rede for. Men på de tre år får han skabt rammer og retning for en kulturpolitik, vi i dag fortsat står i gæld til. Bomholts hovedsynspunkt er, at "Befolkningen må nu have adgang til at fylde de frihedsrettigheder, de har været generationer om at tilkæmpe sig med et væsentligt indhold. Vi har fået ret til at dirigere vores eget liv", (s. 422).

Han gennemfører en bølge af ny kulturlovgivning på ganske få folketingssamlinger: En ny teaterlov der støtter drift, bygninger, abonnementsordninger, uddannelse og landsdelsscener. En tilsvarende lov kommer for symfoniorkestrene med fokus på orkestre uden for hovedstaden, der kommer musikkonservatorier uden for København og en lov der støtter spredning af biografer.

64-loven mangler

Det er forbløffende, at Jørn Henrik Petersen i sin gennemgang af de væsentligste lovinitiativer overser biblioteksloven fra 1964, der er skelsættende i dansk bibliotekshistorie, fordi den gør folkebibliotekerne obligatoriske i alle kommuner, formulerer en ny formålsparagraf, vi stadig benytter i dag, "at fremme oplysning, uddannelse og kulturel aktivitet", og samtidig udvider materialebegrebet til også at omfatte audiovisuelle medier, herunder grammofonplader.

Implementeringen af denne lov op gennem tresserne og halvfjerdserne fører til en fornyelse af biblioteket med en enorm vækst i benyttelsen til følge. Formodentlig et af de mest succesfulde resultater af Bomholts politik, som han med sin død i januar 1969 ikke nåede at se folde sig helt ud. Denne lapsus til trods er det en grundig biografi, som har manglet, og som vil bidrage til, at Bomholts indsats ikke vil gå i glemmebogen.

KULTURMINISTRE GENNEM 60 ÅR

Down Memory Lane:

23 kulturministre fra 1961 til d.d. Alle med hver sit fokusområde, men Bomholt danner fortsat bagtæppe. De fleste med en ministertid på 2-3 år bortset fra Brian Mikkelsen, der var minister fra 2001-2008.

Julius Bomholt (A), 1961-1964

Hans Sølvhøj (A), 1964-1966

Bodil Koch (A), 1966-1968

Kristen Helveg Petersen (B), 1968-1971

Niels Matthiasen (A), 1971-1973 og 1975-1980

Nathalie Lind (V), 1973-1975

Lise Østergaard (A), 1980-1982

Mimi Stilling Jakobsen (CD), 1982-1986

H.P. Clausen (C), 1986-1988

Ole Vig Jensen (B), 1988-1990

Grethe Rostbøll (C), 1990-1993

Jytte Hilden (A), 1993-1996

Ebbe Lundgaard (B), 1996-1998

Elsebeth Gerner Nielsen (B), 1998-2001

Brian Mikkelsen (C), 2001-2008

Carina Christensen (C), 2008-2010

Per Stig Møller (C), 2010-2011

Uffe Elbæk (Å), 2011-2012

Marianne Jelved (B), 2012-2015

Bertel Haarder (V), 2015-2016

Mette Bock (LA), 2016-2019

Joy Mogensen (A), 2019-2021

Ane Halsboe-Jørgensen (A), 2021 -

Fotos:
www-berlingske-dk/danmarks-kulturministre-gennem-50-aar

ANDREW CRANFIELD:

COPYRIGHT ER EBLIDA'S HJERTE

EBLIDA (European Bureau of Library, Information and Documentation Associations) blev grundlagt for snart 30 år siden i erkendelse af, at nye digitale teknologier og publikationsformer vil betyde store omvæltninger for bibliotekssektoren, for både folke- og forskningsbiblioteker. Det stod også klart, at det vil betyde store ændringer i copyright-landskabet ikke mindst internationalt og i forhold til EU-lovgivningen.

Nationale biblioteksforeninger, organisationer og institutioner så, at man måtte samle kræfterne for at kunne være med på EU-niveau, og på den baggrund blev EBLIDA født.

I 2021 er copyright stadigvæk en helt central del af EBLIDA's DNA og identitet, hvor arbejdet med Open Access, Open Science, e-lending og digitalisering af bibliotekernes samlinger (primært de nationale biblioteker og andre med specialsamlinger) er helt afgørende for de europæiske bibliotekers evne til at formidle den europæiske kultur, litteratur og videnskab på digitale platforme. Det er klart, at markedet sætter prisen i forhold til bibliotekernes 'udlån' og forbrug via licensforhandlinger og abonnementer, men det er vigtigt, at lovgivningen sætter rammerne for bibliotekernes samfundsmæssige opgave ved at stille viden og litteratur til rådighed for den europæiske borger. Hvis opgaven alene overlades til markedet, vil den økonomiske pris for bibliotekerne formentlig ikke matche bibliotekernes ydeevne. Derfor er en fælles europæisk lovgivning og politisk vilje alt-afgørende for bibliotekernes digitale fremtid og her spiller EBLIDA fortsat en vigtig rolle.

Men EBLIDA handler ikke kun om ophavsret, og gennem årene har foreningen haft strategisk fokus på en række andre emner. I 2021 har fokus særligt været bæredygtighed og verdensmål, og hvordan og på hvilken måde bibliotekerne i Europa kan spille ind på denne dagsorden. EBLIDA's strategiske fokus afspejles altid i de ekspertgrupper, som foreningen etablerer løbende, og i øjeblikket er der tre grupper – en gruppe for immaterielle rettigheder (Information law), en gruppe for bæredygtighed og verdensmål (European Libraries and Sustainable Development) og en gruppe for bibliotekslovgivning og -policy (Library Legislation and Policy in Europe). Fra et dansk perspektiv mener jeg, at den sidste gruppe er særlig vigtig, idet den seneste bibliotekslov fra 2000 i den grad trænger til et eftersyn, hvor bibliotekernes opgaver og tilbud er i overensstemmelse med den lov, som vi arbejder ud fra.

Den nye EBLIDA bestyrelse mødes i Riga i starten af oktober, og på dagsordenen er blandt meget andet at diskutere de kommende års strategiske retning samt hvor vi ser, at EBLIDA bedst over indflydelse.

■ ANDREW CRANFIELD

Leder af Biblioteker og kulturinstitutioner i Tønder Kommune
Valgt for DB til EBLIDA's Executive Committee

WE ARE IFLA

- er et IFLA bon mot og udspringer af strategien for 2019-2024. En stærk strategi som på mange måder understreger bibliotekernes betydning for udvikling af demokratiske samfund med oplyste og aktive borgere og IFLA's arbejde for at markere og synliggøre netop dette, skriver Kirsten Boelt.

En veltrimmet verdensorganisation

Nu er IFLA 2021 verdenskonferencen og generalforsamlingen – i august for første gang virtuel – vel overstået. Det nye Governing Board er trådt i funktion, og der ligger en helt ny struktur for arbejdet med den fortsatte implementering af strategien. Med vedtagelse af den nye struktur er IFLA ved en milepæl med en mulighed for en ny begyndelse.

Organisationen er slanket, uden at den faglige tyngde er forsvundet, idet sektionerne, hvor den faglige udvikling sker, fortsat fungerer som faglige netværk for de forskellige dele af bibliotekssystemerne. Det er her, rigtig mange biblioteksansatte fra hele verden er aktive og er med til at skabe bæredygtig biblioteksudvikling på alle niveauer. Her er flere af vores danske kolleger aktive.

Øget regionalt og nationalt indspil

IFLA's nye struktur indeholder 6 regionale divisioner, som giver mulighed for at arbejde med regionale tiltag og problematikker som også har betydning for de enkelte medlemslande. Danmark godt repræsenteret i den europæiske division af DB's formand Steen Bording Andersen. Formålet er som tidligere skrevet i dette blad at skabe en større regional/national forankring og engagement, en mere dynamisk organisation og også større national aktivitet. Den europæiske division er et stærkt organ, som også kan/vil blive en stærk samarbejdspartner til EBLIDA. Strategien og overblik over hele IFLA organisationen kan ses på IFLA's hjemmeside <https://www.ifla.org/professional-units>. Den er helt ny og anderledes og meget bedre end den tidligere. Tjek den ud og den nye præsident Barbara Lisons "20 trends for fremtidens biblioteker", som på kongressen blev trimmet til 5 hovedtrends.

IFLA Afghanistan Statement

IFLA er bibliotekernes globale røst i mange sammenhænge og også derfor er IFLA en stærk og nødvendig organisation. Som den afgående præsident, Christine Mackenzie fra Australien, sagde i sit afsluttende IFLA Statement om Afghanistan: "Alongside the international community, IFLA has been watching the events of the past days unfold in Afghanistan closely. Our concern is first and foremost for the people of Afghanistan, particularly those groups that are most vulnerable, including women and girls. We join our voice to the global call for the human rights of all Afghan citizens to be respected and upheld. As the voice of the global library field, we put particular emphasis on the right to education and access to information, freedom of opini-

on and expression, and cultural rights for all.” Læs teksten på kortlink.dk/ifla/2d9ke.

UNESCO Public Library Manifesto

IFLA arbejder som sagt med bibliotekernes placering og betydning i samfundet – uanset hvor i verden vi vender blikket – og arbejdet rækker ud i mange forskellige retninger. Lige fra at lave guidelines i forhold til diverse bibliotekstilbud og standarder til at arbejde med de store FN organisationer. Vi kender alle FN's udviklingsmål, hvor også IFLA udførte et stort lobbyarbejde for at få betydningen af oplyste borgere, retten til information og viden med ind i målene.

Senest har IFLA sammen med UNESCO nyudgivet *The IFLA/ UNESCO Public Library Manifesto*, hvor bibliotekernes vitale betydning for uddannelse, kultur og information understreges, ligesom bibliotekerne er essentielle rolle for at skabe fred og velfærd. Et virkelig stærkt manifest. Flere danske biblioteksfolk vil måske tænke, at det er knap så relevant for de danske bibliotekerne, men jeg vil nu påstå, at det er helt nødvendigt en gang imellem at stå på den høje taburet og tage den dybere mening med bibliotekernes betydning frem og sige den højt. Og netop nu hvor vi står overfor et kommunalvalg, er det helt på sin plads at tage de store ord frem.

Danske holdninger og indflydelse

Hvordan skal vi sikre en danske stemme ind i IFLA og i øvrigt også i EBLIDA, hvor Andrew Cranfield er med i bestyrelsen? Det er supervigtigt, at vi taler sammen, skaber en fælles retning i vores arbejde og koordinerer de forskellige tiltag og udtalelser.

Jeg glæder mig til arbejdet i Governing Board i IFLA, glæder mig til at have dialog med DB om hvordan den danske stemme skal lyde og hvilken retning jeg skal arbejde i. Der er mange danske biblioteksfolk, som er aktive i internationale sammenhænge, og dem vil jeg og DB gerne i dialog med. Dels for at sparre og lære at hinanden erfaringer men også for at drøfte hvordan vi måske kan have en "dansk indflydelse" på den bibliotekspolitiske arena. Hvordan det kan lade sig gøre er en overvejelse værd.

■ KIRSTEN BOELT

Medlem af Danmarks Biblioteksforenings Repræsentantskab og nyvalgt medlem af IFLA's styrende organ for DB

Fra 20 trends til fem prioriteringer: "Libraries Building a Sustainable Future"

Barbara Lison, ny IFLA præsident og før biblioteksdirektør i Bremen, afsluttede verdenskongressen den 19. august i år med et kig ind i fremtiden på den teknologi og de tendenser, der vil præge bibliotekerne globalt ud fra "20 Trends for Discussion".

På kongressen blev de 20 tendenser, oprindeligt identificeret gennem en større undersøgelse, til følgende fem fokus og indsatsområder:

- **Virtual is here to stay:** Patrons continue to prefer accessing library services remotely, putting into question the value of physical spaces and offerings.
- **Diversity gets taken seriously:** A growing awareness of the existence and effects of discrimination will lead to radical reforms to our collections, services, and practices.
- **An environmental reckoning:** Climate change brings new threats to libraries and the communities they serve, forcing radical adaptation to avoid disaster.
- **Lifelong learning expands:** Because jobs for life no longer exist, more people need to retrain throughout their lives. Libraries respond with learning activities.
- **Inequalities deepen:** Technology creates new possibilities for those with access, but the digital divide grows without strong action.

Barbara Lison's slogan som ny præsident er "Libraries Building a Sustainable Future," og de fem hovedtrends vil afspejle sig i IFLA-arbejdet i de kommende to år frem til 2023.

VI VIL VÆRE MED I DEN GRØNNE OMSTILLING

Middelfart Kultur & Bibliotek er netop blevet pilotbibliotek nummer otte i SAMMEN OM VERDENSMÅL.

Placeret på KulturØen er Middelfart Kultur & Bibliotek til hverdag et vigtigt kulturelt knudepunkt i byen, men i dén grad også til Klimafolkemødet, som bliver afviklet hvert år i september. Biblioteket er nemlig nabo til den store fællesscene, hvor man blandt andet kan opleve ophedede klimapolitiske debatter, Skrallebang!-koncert for de yngste og forfatter-samtaler om bæredygtighed i litteraturen.

Middelfart Kultur & Bibliotek har med kulturkonsulent Kamilla Krogh Uttrup i spidsen været en vigtig aktør for realiseringen af Klimafolkemødet. Hun sidder med i arbejdsgruppen bestående af bl.a. Middelfarts klimachef Morten Mejsen og klimafolkemødechef Christa Boisen – og er en helt central del af den koordinering, planlægning og afvikling, der skaber folkemødet.

“Vi har en meget aktiv rolle i forhold til, hvad der foregår af kunst- og kulturaktiviteter til Klimafolkemødet. Det er en rigtig fin platform til at vise, at vi på biblioteket gerne vil lave meget mere, der er målrettet klima og bæredygtighed. Vi vil være med i den grønne omstilling – og det vil vi jo i øvrigt hele året, ikke kun til Klimafolkemødet,” siger Kamilla Krogh Uttrup.

Det hele begyndte tilbage i 2015, og siden har begivenheden vokset sig større år for år – med dette års udgave som den hittil største. Der var mellem 8.000 og 10.000 mennesker forbi folkemødet i løbet af de tre dage, det varede.

Kirkegaard for klimaet

Ifølge Kamilla Krogh Uttrup er det helt naturligt for Middelfart

Kultur & Bibliotek at være dybt involveret i klimafolkemødet. Både fordi biblioteket rent fysisk ligger midt i det hele, men bestemt også fordi biblioteket har en masse at bidrage med.

“Biblioteket er jo nærmest det bedste eksempel på deleøkonomi og genbrug, så vi er også lidt af et fyrtårn til Klimafolkemødet. Og fordi biblioteket skal være for alle, sørger vi for at lave arrangementer, der taler til mange forskellige mennesker og aldersgrupper”, siger hun.

Det kan være koncerter og kreative værksteder for børn, udstillinger og forfatterforedrag eller at invitere et band med et ungt publikum. I år var børnekoncerten *Skrallebang!* ét af Middelfart Kultur & Biblioteks store bidrag. En koncert med udgangspunkt i Ole Lund Kirkegaards finurlige univers, hvor der blev rappet om Ivans slatne arme, ligesom børnene kunne lære at stave til buksevand. Hen over flere dage blev der som en forlængelse af *Skrallebang!* bygget en *skraldeby* inspireret af Ole Lund Kirkegaards univers, ligesom Katrine Bille fra Ramasjang sørgede for højtlesning af Kirkegaards klassikere.

“På den måde fik vi koblet børnelitteraturen med en genbrugs-

dagsorden – og det var rigtig sjovt med den formidling til børn. Et klimafolkemøde har ofte mange politiske debatter på programmet, så det har været spændende også at arbejde med at lave noget for børnefamilierne. At belyse klimadebatten i børnehøjde, at opfordre til bæredygtighed og genbrug på nye måder og med nye samarbejdspartnere. Det tænker jeg, at vi godt kan gøre endnu mere”, siger Kamilla Krogh Uttrup.

Folk flokkes om Bogbaren

Om lørdagen kunne de besøgende gå en tur i Bogbaren, som er en gammel travet for Middelfart Kultur & Bibliotek. Ikke desto mindre er den et hit hvert eneste år. Faktisk er Bogbaren så po-

I Bogbaren, et stort hit hvert år, kan man købe brugte og udgåede bøger og snakke verdensmål med bibliotekar Marianne Henningsen.

pulær, at den ikke lukker og slukker med Klimafolkemødet. På den måde kan man stadig sikre sig en kasseret bog, selv om man ikke har mulighed for at være til stede på dagen. Inden for bibliotekets egne rammer var der også både Oasecafé, hvor forfatter Mette Reinhardt fortalte om sin roman *Da Bitte blev bæredygtig*, og flere borgerinitiativer.

“Mange er begyndt at få øje på os. De ser, at vi er gode til at lægge ramme til sådanne initiativer. Klimafolkemødet er jo fyldt med boder, hvor folk kan stille sig op og præsentere det, de nu kommer med. Men nogle af de større arrangementer, der i højere grad kræver en ramme, der kan vi træde til”, siger Kamilla Krogh Uttrup.

Borgerinitiativet *Middelfart Vilde Kommune* havde for eksempel lavet en udstilling om biodiversitet og vilde haver, som åbnede inde på biblioteket til Klimafolkemødet. Her kunne man få tips og gode råd om at lave en vild have og få den endelige dom over, hvor vild haven derhjemme egentlig er.

Samlingssted for bæredygtig handling

Klimafolkemødet i Middelfart er blot én af mange veje, biblioteker kan gå, når de vil bidrage til den grønne omstilling. Mange steder i landet er dørene allerede åbnet for borgerinitiativer, nye partnerskaber omkring repair caféer, bevægelse i naturen, samt alesaloner og andre aktiviteter med et grønt omdrejningspunkt. Og der er meget mere på vej. Ved næste års klimafolkemøde skal der samles et større hold af biblioteksfolk på fællesscenen, så bibliotekerne tydeligere kan markere sig som en faciliterende kraft bag bæredygtige borgerinitiativer.

■ Biblioteksprojektet SAMMEN OM VERDENSMÅL og aktørerne bag DB2030 skal være med til at accelerere den folkelige forankring af FN's verdensmål ude på biblioteker på tværs af hele landet. I løbet af det kommende år vil rigtig mange biblioteker blive mere synlige som samlingssteder for handlinger og fællesskaber med en grøn dagsorden.

Middelfart Kultur & Bibliotek er netop blevet pilotbibliotek nummer otte i SAMMEN OM VERDENSMÅL, som en naturlig forlængelse af mange års engagement i Klimafolkemødet. Kamilla Krogh Uttrup glæder sig særligt til at blive stærkere til at arbejde med verdensmål på en måde, der kan engagere de lidt ældre medborgere.

■ CAMILLA PIPALUK SKOVGAARD

■ KIRA GILLING HANSEN

Tænketanken Fremtidens Biblioteker

Fotos: Middelfart Kultur & Bibliotek

FAKTA OM PROJEKTET

Projekt SAMMEN OM VERDENSMÅL handler om at engagere seniorer i verdensmålsarbejdet på bibliotekerne rundt omkring i hele landet. Tænketanken Fremtidens Biblioteker er projektejer, og projektet er finansieret af VELUX FONDEN. Læs mere om SAMMEN OM VERDENSMÅL: www.sammenomverdensmaal.dk

DIGITAL TRANSFORMATION

i fokus på DFFU Årsmøde 2021

Den digitale transformation var på programmet, da omkring 120 deltagere mødtes i Middelfart til Danske Fag-, Forsknings- og Uddannelsesbibliotekers årsmøde. For første i gang i halvandet år kunne medlemmerne mødes fysisk – og med det højeste antal tilmeldte til et DFFU-årsmøde i flere år kunne det både mærkes og høres.

Digitale transformationsniveauer

En række tværgående pointer i første dagens spændende oplæg havde fokus på digital transformation. For det første - den digitale transformation handler ikke kun om digitalisering, teknologi og effektiviseringer. Det handler om alt muligt andet – nemlig om grundlæggende ændringer i, hvordan man er bibliotek og hvilken værdi man skaber for studerende, forskere og undervisere.

80% af den digitale transformation består af kulturforandringer, organisationsudvikling og værdi for brugerne. Kun 20% består af teknologi, systemer arkitektur mm. Det er derfor vigtigt, at digitaliseringen ikke sker for digitaliseringens egen skyld, men fordi det understøtter bibliotekets strategi. Det kræver visionær digital ledelse og transformationsledelse, der har et langt bredere blik på, hvad teknologien og andre faktorer har af betydninger og gør ved vores organisationer.

Anja Reinwald, Digitaliseringsinstituttet, talte om den digitale transformation ud fra en udviklingstrappe af fem generationer af digitale modenhedsniveauer. Selve digitaliseringen i form af

automatisering og effektivisering sker på niveau 1 og 2. De mere omfattende og transformative niveauer sker på niveau 3-5, hvor teknologierne er sammenhængende og integreret i services og med omfattende fokus på slutbrugerne gennem personaliserede services og proaktive teknologier. En særlig pointe var, at de to første niveauer ofte tager meget lang tid, og at det ikke er en lineær trappe – man kan godt befinde sig på flere niveauer samtidigt.

Dobbelt opgaveportefølje og behov for nytænkning

For det andet gør den digitale transformation ondt. Det understregede formanden for Det Digitale Folkebibliotek, **Jakob Heide**, der fortalte om folkebibliotekernes digitale transformationsindsats. For man skal både blive ved med at levere det, man plejer og samtidig udvikle og bruge de nye digitale muligheder. Ofte betyder det også, at man bliver nødt til at prioritere. Og prioritering indebærer, at man skal stoppe med noget. Det kræver en modig og visionær ledelse.

Den digitale transformation kræver også en organisation og organisering, der skal være klar på at bryde siloer, dele viden og ar-

Om DFFU

Danske Fag-, Forsknings- og Uddannelsesbiblioteker er en fælles forening for de tre bibliotekstyper i Danmark og deres medarbejdere. DFFU arbejder på at fremme initiativer til gavn for DFFU-bibliotekerne og det samlede biblioteksvæsen i Danmark, styrke samarbejdet i sektoren og fungerer som forum for udveksling af ideer og erfaringer.

bejde på tværs – både indenfor egen organisation, men også udenfor egen organisation og se organisationen som del af et større økosystem – herunder del af det samarbejde biblioteksvæsen, hvor snitfladerne mellem folkebiblioteker og FFU-biblioteker bliver mere og mere accentuerede.

Cecile Anne Christensen, vicedirektør og chef for Digital Transformation på Det Kgl. Bibliotek, gav en ærlig præsentation af, hvad Det Kgl. Bibliotek står overfor i forhold til den digitale transformation. Ifølge Cecile Christensen placerede det Kongelige Bibliotek sig på et niveau 2 på modenhedstrappetigen. Ambitionerne blev billedligt forklaret: At Det Kgl. Bibliotek skal gå fra det store vilde blomsterbed til et smukt plejet og blomstrende staudebed. For at nå dertil kræver det både systemoprydning og effektiviseringer efter fusionerne, men især at få skabt en ny organisering og kommunikation, der nedbryder siloer internt og indtænker den digitale transformation bredt i organisationen og på mange niveauer. Det Kgl. Bibliotek skal også have en skarpere retning, der har fokus på værdiskabelse for slutbrugeren og de kulturforandringer, det kræver.

Værdi og konsekvenser

For det tredje er det supervigtigt at have fokus på brugerne, og den værdi man skaber for studerende, forskere og undervisere. Hvilken betydning har det, hvis de studerende f.eks. ikke møder biblioteket fysisk. Hvad er konsekvenserne af digitale relationer? Det kræver, at man som bibliotek skal kende brugerne endnu bedre og bliver bedre til at udnytte data – så det giver værdi til den enkelte og en bedre service i forhold til, hvis man ikke anvendte data (transparens).

■ FFU-bibliotekerne har arbejdet med digitalisering og digital transformation i mange år, men der er ingen tvivl om, at det er en omstilling og proces, der fortsætter i endnu højere tempo end i dag, men som helt sikkert vil skabe større værdi for den enkelte studerende, forsker eller underviser.

■ LOTTE HVIID DHYRBYE

Tænketanken Fremtidens Biblioteker

Ny bestyrelse

På årsmødets generalforsamling 16. september fik DFFU ny bestyrelse. Fra venstre: Charlotte Wien, Syddansk Universitetsbibliotek (suppleant), Hans Kristian Mikkelsen, Det Kgl. Bibliotek, Københavns Universitetsbibliotek (kasserer), Karin Englev, Det Kgl. Bibliotek, AU Library (formand), Henrik Wium Senfer, Københavns Professionshøjskoles Bibliotek, Helle Brink, Aalborg Universitetsbibliotek, Joshua Kragh Bruhn, CBS Bibliotek (næstformand), Lise Ingemann Mikkelsen, DTU Bibliotek. Foto DFFU.

LÆSEKAMPAGNEN #barelæse INDTAGER INSTAGRAM

Mere end 1.600 fotos blev delt under hashtagget #barelæse i bibliotekernes nye sommerlæsekampagne. Evalueringen viser, at sociale medier og et bredt bibliotekssamarbejde kan være vejen frem i forhold til at skabe nye litteratursamtaler og mere interaktion med læserne.

Sommeren over har det bugnet med skønne læsebilleder på Instagram, hvor læsere i hele Danmark har deltaget i bibliotekernes læsekampagne: #barelæse, der blev afholdt for første gang.

Kampagnen løb fra 10.juni til 8.august og bestod af en mængde formidlingsindhold samt en læsekonkurrence, der kårede tre vindere ud fra deres bedste læsestunder. Mere end 50 biblioteker fra hele landet deltog i kampagnen. På baggrund af kampagneevalueringen fremhæves her udvalgte pointer fra arbejdsgruppens udvikling og afvikling af kampagnen.

Læsekampagne med nationalt afsæt

Kampagnen #barelæse er udviklet af en arbejdsgruppe bestående af Københavns Bibliotekers fælles digitale redaktion, Litteratursiden, eReolen, Centralbibliotekerne og Aarhus Internationale Litteraturfestival LiteratureXchange. Derudover blev der undervejs afholdt et åbent redaktionsmøde, hvor biblioteksmedarbejdere fra en lang række biblioteker fra hele landet deltog. Det efterfølgende kampagnemateriale blev delt via centralbibliotek.dk, og i udviklings- og konkurrenceperioden foregik løbende dialog og videndeling i en fælles Facebookgruppe.

Internt fra kollegaerne rundt om i landet har der været positiv feedback på måden at samarbejde på, det gennemarbejdede visuelle materiale bestående af fotos og grafik samt de gode tips og

tricks, som arbejdsgruppen har delt undervejs, så bibliotekerne fx kunne lave sine egne reels i Instagram.

Kampagnekoncept med gennemslagskraft på SoMe

Formålet med kampagnen var først og fremmest at engagere læserne i at dele deres bedste læsestunder, hvor de end befandt sig i sommerlandet. Samtidig var det arbejdsgruppens ønske at afprøve en ny måde at samarbejde på og sætte retning for en ny national læsekampagne. Ved at skabe et fælles koncept og nye interne og eksterne samarbejdsrelationer samt et kampagnemateriale med en både tydelig og fleksibel ramme, der kunne versioneres lokalt, lykkedes det at skabe en synlig gennemslagskraft på digitale og sociale medier.

For at sikre en enkel og klar indgang for brugerne og i presse materialet fungerede Litteratursiden.dk som overordnet hovedside eller landingsside for kampagnen, hvor man kunne læse mere om konkurrenceregler og finde inspiration til sommerens læsning. Det fælles indhold bestående af bl.a. en overordnet side om kampagnen og konkurrencen samt interviews med jurymedlemmerne kunne hentes lokalt via BPI, bibliotekernes interne delingsfunktion til web-indhold. Hertil kunne der bygges ovenpå med mere lokalt indhold, som så igen kunne deles, så endnu flere kunne få glæde af det. Bl.a. lavede Lyngby-Taarbæk Bibliotekerne den humoristiske quizz-artikel "Hvilken type sommerlæser er du?", der blev delt og læst flittigt på tværs af landet.

Ambassadøreffekten giver opmærksomhed

Kendte navne i front for en kampagne er altid effektivt. Ved at få kendte medlemmer i konkurrencejuryen var ønsket både at skabe kampagneambassadører og inddrage forskellige og interessante fagligheder i forhold til læsning. Derfor faldt valget på Imran Rashid, læge og digital sundhedsekspert, Julie Rasmussen, cand.mag., tekstforfatter og bogblogger under navnet Litfix, samt Anita Tejlgaard, bibliotekar i Københavns Biblioteker og Instagram fotograf.

Der har undervejs været positiv respons fra forlag, der gerne vil sponsorere bogpræmier til læserne, samt fra bogbloggere og andre på sociale medier, der har fundet #barelæse-konceptet inspirerende og sjovt at deltage i.

Hashtags som ringe i vandet

En Google-søgning viser 5.100 søgeresultater på #barelæse, og på Instagram blev det til i alt 1.687 taggedede fotos samt en lang række Stories, Facebookopslag og artikler. Rundt om i landet har der desuden været fysiske udstillinger på enkelte biblioteker, samt presseomtaler i flere byer.

Bibliotekernes digitale formidling skal møde læserne der, hvor de er. Og det er ikke altid på vores egne platforme. Derfor var der fokus på at inddrage flere forskellige kanaler og sociale medier og forsøge at lade budskabet sprede sig som ringe i vandet. Instagram er et medie, der i særlig høj grad anvendes til at søge inspiration, og hvor der allerede deles masser af boganbefalinger og læseinspiration. Målet var at tappe ind i det eksisterende community og inspirere endnu flere til at tage del i læsefesten - og at opleve bibliotekerne som en kilde til inspiration.

Louise McHenry, SoMe-ansvarlig i Københavns Biblioteker, fortæller om valget af Instagram til kampagnen: "Vi ser, at Instagram i stigende grad er det sociale medie, hvor vi har størst succes med at skabe samtaler om litteratur og interaktion med læserne – særligt Stories og humoristiske Reels giver høj interaktion, nye følgere og positiv respons. Det var derfor vigtigt for os, at kampagnen også udnyttede nogle af de mange muligheder i In-

stagram Stories – og jeg ser, at der er et endnu større potentiale, som vi kan arbejde videre med."

Aktivitet trods sommerferie

Det kan være svært at holde liv i de digitale kanaler over sommeren, og særligt på de sociale medier det kan koste på engagement og forringe algoritmen, hvis man holder pause for længe med at poste og være aktiv. Derfor var kampagnematerialet med fotos og andet visuelt materiale også tænkt som en hjælp til at sikre, at der var konkret indhold at dele på de lokale kanaler, men også fordi det var nemt at skabe sit eget lokale indhold med inspiration fra det fælles.

"Vi oplevede, at det var en stor fordel at have forberedt så meget formidlingsindhold til de sociale kanaler inden ferietiden satte ind og kollegaer på skift måtte tage SoMe-vagten. Der var derfor langt større aktivitet og visninger af indhold på vores kanaler i de to måneder kampagneperioden varede end de forudgående to måneder – og markant flere opslag, visninger og interaktioner end i samme periode året før", siger Louise McHenry.

#barelæse til næste sommer?

Selv om konkurrencen er slut for denne gang, deles der fortsat opslag på hashtagget på Instagram, hvor læseglæden lever videre. Håbet er at succesen med en fælles brugerengagerende læsekampagne for voksne kan videreudvikles og gentages næste sommer.

En vigtig læring er, at planlægning og intern kommunikation i god tid er afgørende. Men også eksternt skal der tid til at budskaber breder sig og nye digitale traditioner kan tage form. I evalueringen har en anonym blandt andet skrevet: "Vi opdagede for sent, at kampagnen var i gang. Vi ville gerne have været med. Synes, det var et super koncept, så det skal da fortsætte, så det for alvor kan sætte sig fast hos personale og brugere. Lidt ligesom #septemberbøger på Instagram."

Christian Bache Randing er udviklingskonsulent på Gentofte Centralbibliotek og koordinator for indsatsen om at skabe nationale formidlingstiltag og læsekampagner for voksne og er klar til #barelæse 2022. Han forklarer: "En effektiv læsekampagne bør være let afkodelig, engagere læsere og nå bredt ud på flere kanaler – alt sammen noget, vi så lykkedes med #barelæse-kampagnen. Sommeren er desuden et oplagt tidspunkt for bibliotekerne til at gå sammen om et fælles budskab, da mange borgere besøger både deres lokalbibliotek, bruger eReolen og måske også møder andre biblioteker rundt i sommerlandet. Vi ser, at der er mange interessante læringserfaringer at bygge videre på fra #barelæse og håber, at kunne arbejde videre med konceptet sammen med arbejdsgruppen og de øvrige centralbiblioteker om at komme endnu bredere ud med en fælles læsekampagne næste sommer."

Se mere på litteratursiden.dk/barelæse og på Instagram under #barelæse

■ **SIDSEL OVERBY HARTLEV**

Projektleder

Københavns Hovedbibliotek

**BOGFORUM 2021
5.-7. NOVEMBER**

MØD
DANMARKS
BIBLIOTEKER
STAND C3-003A

- » **Masser af kulturpolitiske og litterære debatter og samtaler med folketings- og kommunalpolitikere, fagfolk og forfattere.**
- » **Litteraturquiz med Adrian Hughes hver dag kl. 13.**
- » **Mød Dagens Digter lørdag kl. 16.30 og søndag kl. 16.**

Arrangør: Bag standen står Danmarks Biblioteksforening i samarbejde med en række forskellige biblioteker, støttet af bl.a. Forbundet Kultur og Information samt HK.

Afsender:
Danmarks Biblioteksforening
Farvergade 27 D, 2. sal,
1463 København K